

Apollon

1 / 2012

Ilta koulu ry

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus – <i>Visa Tuominen</i>	2
Responsibility to protect – <i>Linda Salo</i>	4
Pohdintoja hegemoniasta – <i>Timo Mikkolainen</i>	12
Security Council – reinterpreting its mandate – <i>Katariina Mustasilta</i>	23
Historiallisen sosiologian sovellukset kansainvälisissä suhteissa – <i>Johannes Lehtinen</i>	29
The Story of the World and Theory – How Narrative Analysis and Knowing are Related – <i>Miika Tomi</i>	36
Juice Leskinen – <i>Siniristoloppumme</i> Kari Palosen politikoinnin ja politisoinnin teoriaa käyttäen – <i>Sabina Mäki ja Aki Luoto</i>	42

Kaikkien kirjoittajien sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@uta.fi

Apollon - tieteellinen verkkojulkaisu

julkaisija: Iltakoulu ry

sähköpostiosoite: ik-apolon@uta.fi

iltakoulu.org/apollon

toimituskunta:

Visa Tuominen, Aki Luoto ja Johannes Lehtinen

Apollon on kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä verkkojulkaisu, joka toimii politiikan tutkimuksen opiskelijoiden kirjallisten töiden julkaisukanava.

Toimituskunta ottaa vastaan julkaistavia tekstejä osoitteessa ik-apolon@uta.fi – suositellut formaatit .doc, .docx, .rtf ja .odt

Toimituskunta pidättää oikeudet tekstien editointiin.

Pääkirjoitus

Visa Tuominen

Hyvä lukija,

Tervetuloa ensimmäisen Apollon-julkaisun pariin. Ajatus tälle julkaisulle syntyi, kuten niin monet hyvät ja huonot ajatukset yleensä, muutaman halvan punaviinilasillisen jälkeen. Kyseessä saattoi olla espanjalainen Tempranillo-rypäleistä valmistettu viini, mutta tämä on epätodennäköistä. Eikä se ole edes kovin tärkeää. Istuimme iltakoululaisten kesken iltaa ja jaoimme hyviä ja hauskoja kokemuksia, joita kullekin oli karttunut opiskeluvuosien ja ulkomailla suoritettujen vaihtojen myötä. Joillekin meistä, ja uskaltaisinkin jopa sanoa että useimmille, ne timanttisimmat ajatukset eivät synny yksin vaan ajatuksia ja ideoita jakamalla, sekä niitä ajatuksia toisten kanssa pureskelemalla. Toisinaan toki lasillinen viiniä saattaa menestyksekkäästi tehdä ajatuksista lennokkaampia.

Tällä kertaa keskustelumme kääntyi lopulta siihen, kenties ensimmäisen pullollisen jälkeen, miten muutamissa vaihtoyliopistoissamme opiskelijoita kannustetaan aktiivisesti julkaisemaan omia akateemisia tuotoksiaan. Halvan viinin humalluttamina intouduimme ylistämään, miten hieno käytäntö tämä on, ja miten yksinkertaista se olisi meilläkin Tampereella toteuttaa. Mietimme, miksi ensimmäiset vuodet jaksoimme innokkaasti jakaa opintoihin liittyviä sisällöllisiä ajatuksia keskenämme, mutta vuosien edetessä puheet kääntyivät teknisempiin seikkoihin. Älyllisiä kilvoitteluita opintojen substanssista tuntui meistä olevan entistä vähemmän. Puhuimme myös siitä, miten meillä Tampereella ja Suomessa ei meidän kokemustemme mukaan ole kulttuuria jakaa ja näyttää omia tuotoksia muille. Miten muualla kokemamme ilmapiiri oli ollut tässä suhteessa kovin erilainen, kannustavampi ja avoimempi. Allekirjoittanut päätti siltä istumalta lähettää tekstiviestin Iltakoulun silloiselle puheenjohtajalle. Ihan vaan kaiken varalta, että edes joku muistaisi tämän loistoajatuksen seuraavana aamuna, mikäli huonosti sattuisi käymään.

Kun ajatusta pureskeltiin muutama viikko tuon – lopulta hyvin maltillisen illan jälkeen, ja ajatus yhä tuntui varsin hyvältä ja toteuttamiskelpoiselta, lähtivät pyörät pikkuhiljaa pyörimään. Keskeisenä ajatuksena oli mahdollistaa, myös meillä Tampereella, politiikan tutkimuksen opiskelijoiden akateemisten tuotosten jakaminen laajemmalle yleisölle. Ajatusta tunnusteltiin opiskelijoiden keskuudessa ja kävimme myös hakemasta kannustusta laitoksen henkilökunnalta. Julkaisun toteuttaminen sai kuin saikin yhä hyväksyvää nyökyttelyä osakseen ja lopulta uskaltauduimme pyytämään teidän tekstejänne julkaistavaksi.

Pyyntöömme vastattiin. Tästä syystä edessäsi on nyt tämän sarjan ensimmäinen julkaisu, jonka nimeksi tuli jostain selittämättömästä syystä Apollon. Tämän julkaisun tavoitteena on mahdollistaa kaikkien teidän ilolla ja riemulla tuottamanne tekstit, jotka haluatte jakaa opiskelijatovereille, ja miksei myös laajemmalle yleisölle. Emme halunneet asettaa liian tarkkoja rajoja teksteille, ja tämän takia myös sydänverellä ja viimeisenä yönä Tieto-Pinnissä kirjoitetut tekstit otettiin vastaan. Esseitä ei myöskään rajattu kielen perusteella, ja tästä numerosta löytyy siten kolme suomen- ja kolme englanninkielistä esseetä. Tekstien editointiin emme ryhtyneet, vaikka sellaisestakin oli jossain vaiheessa suunnitelmia. Kenties tämä tulee vielä myöhemmin uudelleen harkintaan.

Humanitääriäinen interventio, ja ehdot sellaisen toteuttamiselle, ovat jo vuosia olleet kansainvälisen yhteisön kiistan aiheena. Milloin humanitääriäinen interventio voidaan toteuttaa? Mitä ehtoja toteuttamiselle voidaan asettaa, ja miten näitä arvioidaan? Onko käsite ylipäätään käytäntöön soveltuva? Julkaisun ensimmäisessä esseessä *Linda Salo* tarkastelee humanitääriäisiä interventioita R2P-normin (Responsibility to Protect) kautta. Salo tarkastelee normin mahdollisuuksia suvereniteetin ja intervention välisen jännitteen avaamisessa sekä käytännön haasteita normin tulkinnassa ja toimeenpanossa.

Hegemonian ulottuvuuksia Suomen poliittisessa järjestelmässä käsitellään *Timo Mikkolaisen* tekstissä. Essee tulkitsee kolmea Suomessa hegemoniseen asemaan pyrkinnyttä 'projektiä' arvioiden hegemonian käsitettä

niin hyvinvointivaltioprojektin kuin myös uusliberalistisen järjestelmän valossa välillä pohtien myös taistolaisten pyrkimyksiä hegemoniseen asemaan. YK:n turvallisuusneuvoston roolia käsitellään myös *Katariina Mustasillan* esseessä, joka tarkastelee turvallisuusneuvoston mandaatin ulottuvuuksia ja sitä, miten sen mandaatin ymmärryksessä on tapahtunut muutos. Esseen keskeinen kysymys kuuluu, mikä voidaan tulkita uhaksi rauhalle? Kuten Mustasilta huomauttaa, turvallisuusneuvosto toimii kansainvälisen lain puitteissa, muttei välttämättä sen mukaisesti. Esseen lopun tarkastelussa aiempia havaintoja sovelletaan kurssityöksi annetussa kuvitteellisessa tapauksessa, jossa Adibalaisten ja Essurialaisten välit ovat pääsee pahemman kerran tulehtumaan.

Julkaisun neljännessä esseessä *Johannes Lehtinen* tarkastelee historiallisen sosiologian soveltuvuutta kansainvälisissä suhteissa. Essee aloittaa esittelemällä, miten sosiaalinen valta rakentuu siirtyen historiamallien tarkasteluun. Lehtinen käy syvien vesien äärelle pohtimalla E.H. Carrinkin esittämää keskeistä kysymystä: ”Mitä on historia?” Lehtinen ei kuitenkaan uppoa filosofisten pohdintojen syvyyksiin, vaan onnistuneesti lopettaa esseensä analysoimalla historiallisen sosiologian mahdollisuuksia ajallisena ja tilallisena sillanrakentajana sekä käsittelemällä lähestymistavan potentiaalia kansainvälisten suhteiden laaja-alaiseen tarkasteluun.

Miika Tomi sen sijaan avaa esseessään todellisuuden ja narratiivien suhdetta. Tomi käsittelee narratiivien merkitystä ottaen lähtökohdakseen konstruktivismiin oletuksen siitä, että maailma on sosiaalisesti rakentunut. Essee pohtii, miten narratiivit ovat keskeinen tapa sekä luoda että uusintaa tietoa ja uskomuksia. Julkaisuun viimeisessä esseessä *Aki Luoto* ja *Sabina Mäki* avaavat Juice Leskisen Siniristilippumme -kappaletta Kari Palosen politikointiretoriikan näkökulmasta. Essee keskittyy erilaisten trooppien, eli kielikuvien ja intertekstuaalisten viittausten analysointiin. Luoto ja Mäki purkavat kappaleen lahjakkaasti pala palalta osiin, pohtien samalla säkeiden yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja ajan ilmiöitä osoittaen kiitettävää kykyä tulkita historiaa politiikan silmälasein.

Täytyy myöntää, että allekirjoittanut on positiivisesti yllätynyt siitä, miten vaivattomasti ja itsestään tämä hanke on sujunut tähän, ensimmäinen julkaisun julkaisuun saakka. Alkuperäisenä tavoitteena oli mahdollistaa opiskelijoiden onnistuneiden ja timanttisten kirjoitusten jakaminen. Säälihan se on, mikäli suurella vaivalla ja/tai innolla ja mielenkiinnolla tuotetut essee jäävät vain kirjoittajan ja työn arvostelevalle akateemikon välisiksi. Kuten toivoa saattoi (mutta samanaikaisesti positiivisena yllätyksenä) Tampereen yliopiston politiikan opiskelijat vastasivat kutsumme. Suurin kiitos tästä julkaisusta kuuluu teille! Ilman teidän esseitänne ja esimerkkiänne, tämä ensimmäinen numero ei olisi toteutunut.

Tahdon kiittää myös Johannes Lehtistä ja Aki Luotoa, jotka mahdollistavat tämän hankkeen toteuttamisen omalla panoksellaan. Erityiskiitos kuuluu myös iltakoululaisille, joiden kanssa nautittujen punaviinilasillisten tuloksen tämä julkaisu nyt julkaistaan. Niin, tärkeämpää kuin tuon punaviininhuuruisen illan aikana nautitun punaviinin merkki on, on ajatus siitä, miten omien ajatusten ja tuotosten jakamista ei kannata eikä kuulu hävetä tai pelätä. Ei kenenkään kuulu – saati tarvitse – olla valmis julkaisemaan opintojensa aikana. Siitä huolimatta useimmat esseeet ovat jakamisen arvoisia. Julkaiseminen mahdollistaa sekä rakentavan palautteen antamisen kirjoittajalle, että tarjoaa ajatusruokaa opiskelukavereille.

Lupaan henkilökohtaisesti, että johdanto ei tässä julkaisussa enää ikinä tule olemaan yhtä pitkä kuin tässä ensimmäisessä numerossa. Kuten terävimmät lukijat jo huomasivat tämä tarkoittaa sitä, että lisää Apollon-julkaisuja on luvassa. Seuraava numero julkaistaan vielä ennen vuoden 2012 loppua. Samalla haluamme toivottaa tervetulleeksi kaiken palautteen, kehitysehdotukset ja uudet esseeet; osoitteeseen ik-apollon@uta.fi. Ja ennen kaikkea (huom. virheellinen lauserakenne): Hyvää kesää!

Toimituskunnan puolesta,

Visa Tuominen

Toim. huom. Liiallisesti nautittuna alkoholi vahingoittaa sinua ja arvosanojasi.

University College Cork – kevät 2011:

Responsibility to protect

Linda Salo

Introduction

I find it interesting how norms can shape the world. That is why I chose to do my essay on the norm of Responsibility to Protect which provides a new tool of collective security and peace in the toolkit of international relations. First, I shall discuss the concept of humanitarian intervention and how it has been understood in relation to state sovereignty. Then I'll move on to the matter of Responsibility to Protect and how it came into existence in the first place. After that I'll try to assess the challenges facing its implementation and provide some prospects on how the R2P is understood in the world today. Finally, I'll sum up.

Humanitarian intervention

Humanitarian intervention can be defined as “entry into a country of the armed forces of another country or international organisation with the aim of protecting citizens from persecution or the violation of their human rights”. (The Concise Oxford Dictionary of Politics 2011.) Another way of putting it is “the interference of one state in the affairs of another by means of armed force with the intention of making that state adopt a more humanitarian policy, usually the protection of human rights of minority groups”. (A Dictionary of Law 2011.)

Thomas G. Weiss (2007, p. 5) emphasises that it is about coercive action, involving the use of armed force in a state without its consent. This is what makes the whole term contradictory: using military force in order to promote humanitarian goals. Military intervention, even for humanitarian purposes, is just a nicer way of referring to the use of deadly force on a massive scale. War is itself a major humanitarian tragedy, hence the paradox of 'humanitarian intervention'. (Thakur 2006, pp. 255, 259.) Also, it is easy to label a war humanitarian intervention to gain support and/or use it as a mask to commercial and geopolitical motives – application of the term that revives old memories at least in the minds of former colonies. Other motives behind a decision to commit intervention may be the genuine ethical one, because it is the right thing to do to halt a humanitarian catastrophe, or because it involves legitimate calculations of national interests. This means that acting can mitigate the direct and negative impact of a humanitarian disaster on national security or the economy, or because doing so builds international society and norms. (Thakur 2006, pp. 250-251; Weiss 2007, pp. 6, 10-11.)

The modern system of sovereign states originates from the 1648 Treaty of Westphalia and it indicates that what happens within state borders is nobody else's business. (Evans 2009, p. 16.) Sovereignty signifies the capacity to make authoritative decisions with regard to the people and resources within the territory of the state. It is a concept that provides order, stability and predictability in international relations since sovereign states are regarded as equal, regardless of comparative size or wealth. A condition of any state's sovereignty is a corresponding obligation to respect every other state's sovereignty, so states have a duty not to intervene in the internal affairs of others. (ICISS 2001, p. 12.) For the past centuries, sovereignty has been the foundation of interstate relations and world order, and thus the basic concept of customary international law and the UN Charter. Nevertheless, the concept has never been as inviolable, either in law or in practise, as a formal legal definition might imply. As a matter of fact, sovereignty has been violated by the powerful, and during the Cold War years states were unwilling to give up the use of intervention for political or other purposes as an instrument of policy. Yet it did not lead to the abandonment of the norm of non-intervention. (Weiss 2007, pp. 12-13; ICISS 2001, p. 12.) Gareth Evans (2009, pp. 16-17) claims that with the arrival of the 1990s and the end of the cold war, the prevailing assumptions about nonintervention came under challenge. The peace and security problem shifted from interstate war to civil war and internal violence perpetrated on a massive scale like in the cases of Somalia in 1993, Rwanda in 1994, Srebrenica in 1995 and Kosovo in 1999. All these atrocities generated very fierce debate on the so-called issue of 'the right of humanitarian intervention' and the 1990s finished utterly unresolved in the UN and everywhere else.

The responsibility to protect

The roots of Responsibility to Protect (R2P) lay in statements made by then Secretary-General Kofi Annan, who in 2000 asked a question: “[I]f humanitarian intervention is indeed an unacceptable assault on sovereignty, how should we respond to a Rwanda, to a Srebrenica, to gross and systematic violations of human rights?” In order to respond to this challenge, Canadian foreign minister Lloyd Axworthy set up the International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS) which presented their report *The Responsibility to Protect* at the end of 2001. (Thakur 2006, pp. 245-247; Evans 2009, p. 18.) The ICISS mandate was to build on this emerging understanding of the problem of intervention and state sovereignty, and to find new common ground or political consensus about military intervention to support humanitarian objectives. (Weiss 2007, p. 98.)

R2P provides a fresh conceptual foundation for reconciling both the tension in principle between sovereignty and intervention, and the divergent interests and perspectives in political practice. (Thakur 2006, p. 245.) The basic principles of Responsibility to Protect (ICISS 2001, p. XI) are:

A. State sovereignty implies responsibility, and the primary responsibility for the protection of its people lies with the state itself.

B. Where a population is suffering serious harm, as a result of internal war, insurgency, repression or state failure, and the state in question is unwilling or unable to halt or avert it, the principle of non-intervention yields to the international responsibility to protect.

Gareth Evans, who was one of the members of the ICISS, shares his insights (2009, pp. 19-20) on the four main contributions the R2P report had/has to the international policy debate. The first was to invent a new way of talking about humanitarian intervention so that it is not an argument about the 'right' to intervene, but rather about the 'responsibility' to protect people at grave risk. The new terminology means that the emphasis is on the rights of those who are suffering and needing support, and on the responsibility of others to protect such victims. (Weiss 2007, p. 103.)

The second contribution of the commission was a new way of talking about sovereignty. As already mentioned in the core principle, the essence of sovereignty should not be seen as 'control' in a Westphalian fashion, but as 'responsibility'. The primary responsibility lies within a state to protect its own citizens. Only if the state is unable or unwilling to fulfil this responsibility, or is itself the perpetrator, does it become the responsibility of others to act in its place. If this happens, the state in question forfeits the moral claim to be treated as legitimate. Its sovereignty, as well as its right to nonintervention is suspended. (Thakur 2006, p. 251; Weiss 2007, p. 111.)

The third contribution was the emphasis that responsibility to protect is much more than intervention and, in particular, military intervention. It embraces three specific elements of obligation which are the responsibility to *prevent* these situations from arising, the responsibility to *react* to them when they do, and the responsibility to *rebuild* after any intrusive intervention. (Evans 2009, p. 19.) Prevention is the single most important dimension of R2P. It requires addressing both the root causes and direct causes of internal conflict, and other man made crises putting populations at risk. The responsibility to react requires to respond to situations of compelling need with appropriate measures, which may include coercion like sanctions and international persecution, and in extreme cases, military intervention. It is important that less intrusive and coercive measures should be considered before more coercive and intrusive ones are applied. The responsibility to rebuild requires to provide, particularly after military intervention, full assistance with recovery, reconstruction and reconciliation, addressing the causes of harm the intervention was designed to halt or avert. (ICISS 2001, p. XI; Thakur 2006, p. 257; Weiss 2007, p. 103.)

The fourth and remaining contribution was to find principles to military intervention and guidelines for when it would be appropriate. According to the ICISS report (2001, p. XII) exceptional and extraordinary measure of military intervention should be warranted when there is serious and irreparable harm occurring to human beings, or imminently likely to occur, of the following kind:

A. large scale loss of life, actual or apprehended, with genocidal intent or not, which is the product either of deliberate state action, or state neglect or inability to act, or a failed state situation; or

B. large-scale 'ethnic cleansing', actual or apprehended, whether carried out by killing, forced expulsion, acts of terror or rape.

Ramesh Thakur, who also sat on the ICISS committee, remarks (2006, p. 258) that the decision on intervention should be a matter of careful judgement on a case-by-case basis. Even when the just

cause threshold is crossed by conscience-shocking loss of life or ethnic cleansing, intervention must be guided by the cautionary principles of right intention, last resort, proportional means and reasonable prospects. The primary purpose of the intervention, despite what other motives intervening states may have, must be to halt or avert human suffering (saving strangers). Right intention is better assured when operations are multilateral, supported by regional opinion and the victims concerned. Military intervention can only be justified when every non-military option for prevention or peaceful resolution of the crisis has been explored, believing that lesser measures would not have been sufficient. The scale, duration and intensity of the military operation should be the minimum necessary to secure the defined human protection objective. There must also be a reasonable chance of success in halting or averting the suffering which has justified the intervention, and that the consequences of action will not likely be worse than the consequences of inaction. (ICISS 2001, p. XII; Thakur 2006, p. 258.)

Both Evans (2009, pp. 19-20) and Thakur (2006, p. 259) argue that the legal international authority that can override national authority and legitimate military intervention is the United Nations and particularly the Security Council (UNSC). The task is not to find alternatives to the Security Council as a source of authority, but to make it work better. The formal authority for maintaining peace and security is thus vested in the UNSC. Thakur continues that the burden of responsibility, from having the power to make the most difference, often falls on the USA and other leading powers. R2P report recommends that the Permanent Five (P5) Security Council members should agree not to apply their veto power in matters where their vital state interests are not involved, so that they wouldn't obstruct the passage of resolutions authorising intervention for human protection purposes if there is otherwise majority support. If the UNSC rejects or fails to deal with situations crying out for action, alternative options are consideration of the matter by the General Assembly under the 'Uniting for Peace', or that concerned states find other means, e.g. coalitions of the willing, to meet the gravity and urgency of the situation. The latter solution is risky since the intervening states' actions may not be guided by the just cause and cautionary principles, and because the stature and credibility of the UN may suffer (still further) erosion. (Thakur 2006, pp. 261-262; ICISS 2001, p. XIII.)

The implementations and challenges of the R2P

In a remarkably short time we have seen the emergence of a brand new international norm of quite fundamental ethical importance in the international system. R2P was almost suffocated at birth by being published in December 2001 in the immediate aftermath of 9/11 and by the massive international preoccupation with terrorism. (Evans 2009, p. 16, 20.) Thakur (2006, p. 262) adds that ill-considered rhetoric of pre-emptive strikes and Iraq (2003) as an example of 'humanitarian' intervention risked draining support from R2P rather than adding to the legitimacy of such enterprises.

Despite, the R2P concept was first seriously embraced in the doctrine of newly emerging African Union (AU) in 2001, but the big step forward came with the 2005 UN World Summit which reinforced the legitimacy of humanitarian intervention as a policy option. (Evans 2009, p. 20.) R2P was one of the few substantive items to survive relatively intact the negotiations of the World Summit, although it did encounter opposition from the United States and the Non-Aligned Movement (NAM). While the ICISS was not enthusiastic about unilateral humanitarian intervention (i.e. ad hoc action), it had left open the possibility that it would not be totally dependent on the procedural rules of the Charter governing the use of force. As such, the summit's language could be seen as a step backward because humanitarian intervention has to be approved by the UNSC. Anyhow, further confirmation of the Responsibility to Protect came in 2006, when the Security Council made use of the term R2P in thematic resolution number 1674 pertaining to the protection of civilians in armed conflict. Thus there is an unambiguous acceptance by governments of the collective international responsibility to protect. (Weiss 2007, pp. 116-118.)

Currently the challenges of humanitarian intervention are not normative but rather operational. In order to move rhetoric to reality, Weiss (2007, p. 119) names some political facts that stand in the way of making R2P an actuality. The first one is that many developing countries (including NAM) still see R2P as a 'Trojan horse' that conceals the imperial designs of western powers under the guise of humanitarian motives. The second reason is that this view has been exacerbated by the blow-back from the war on terrorism and the justification for the war in Iraq as somehow a humanitarian undertaking. Thirdly, since the United States has tied down its military in Afghanistan and Iraq, the political will and capacity for humanitarian intervention has evaporated. While the preponderant power is occupied and its focus elsewhere, it is disinclined to commit significant political and military resources to human protection. Meanwhile, other states complain but do little. Hence, the biggest problem in implementing the R2P remains mobilising political will. (Evans 2009, p. 25; Thakur 2006, p. 263; Weiss 2007, p. 118.)

Prospects on and criticisms of the R2P

Alex J. Bellamy (2009, pp. 195-196) brings out the observation that when the majority of world's states speak of the R2P, they mean the Responsibility to Protect as set out in the 2005 World Summit Outcome Document, not the ICISS version of it. He argues that as adopted by the Summit, the R2P had no criteria for the use of force, no guidelines about how to proceed when the UNSC was deadlocked, no code of conduct of the veto, and no comprehensive continuum of measures ranging from prevention to rebuilding. So in Bellamy's view, the World Summit document amounted to much less than had been hoped for. Weiss (2007, p. 122) continues that the 2005 consensus was possible only by 'watering down' the ICISS's original version by emphasising that the UNSC alone must act and that the host state has the primary responsibility to act. "In effect, advances in norms have not changed the obvious reality that it is political will and military capacity, not considerations of state sovereignty, that determines whether or not humanitarian intervention takes place".

When the international society endorsed the R2P as set out in the Outcome Document, it formally acknowledged governments responsibilities to their own citizens. (Bellamy 2009, p. 196.) So sovereignty means responsibility. Status of sovereignty is not thus challenged, but rather reinforced. State authority is fundamental to enduring peace and reconciliation. Human rights can only be defended over the long term by democratic states with the authority and the monopoly of force to sustain such norms. The remedy is then to rebuild failed or weak states. (Weiss 2007, pp. 100-101.) The international order is based on a system of sovereign states because this is seen as the most efficient means of organising the world in order to protect people's lives and livelihoods, and promoting their well-being and freedoms. The best guarantee of human rights is a world of competent, responsible and legitimate sovereign states. (Thakur 2006, p. 255, 257.) If a state defaults on the responsibility to protect its citizens, the fall-back responsibility to do so must be assumed and honoured by the international community. Essentially, governments not intervening in the face of massive loss of life and displacement should be embarrassed. Their responsibility to protect includes not only to intervene when large-scale loss of life occurs, but also to prevent armed conflicts and help to mend societies. (Thakur 2006, p. 251; Weiss 2007, p. 111.)

Weiss (2007, p. 105) criticises that the just cause threshold doesn't go as far as many might have hoped. The ICISS did not, for example, include the overthrow of a democratically elected government (especially favoured by some African states) or an environmental disaster (like Chernobyl in 1986 if a state reacts as slowly as the Soviet Union did), or even massive abuse of human rights (unless it results in large-scale loss of human life which itself raises questions on the value of any loss of life if a higher threshold of human suffering must be crossed). Weiss remarks that the insertion of 'actual *or* apprehended', to qualify both agreed thresholds, opens the door fairly wide to acting in *advance* of massive loss of life or forced displacement. Without it the requirement to endure high levels of loss of life *before* any action taking place would have undermined the logic of saving lives. This leads to the precautionary principles and especially to 'military intervention as last resort'. The priority that 'less intrusive and coercive measures be considered before more coercive and intrusive ones' is highly situational. In fact, more coercive measures may make sense sooner rather than later. In some cases earlier military intervention would have been more humanitarian than attempting less coercive measures first. By the time that all alternatives to military force have been explored, many of the people whom humanitarian intervention is intended to save could be dead or have fled. (Weiss 2007, pp. 103-104.)

Nevertheless, we cannot accept that any one state or coalition can decide when to intervene with force in the internal affairs of other countries, for down that path lies total chaos. (Thakur 2006, p. 154.) The cautionary principle of reasonable prospects and a chance of success also limits the effectiveness of R2P. Who may and will act to protect the vulnerable remains problematic because individual states will not act against the major powers as more harm than good would result. For instance, who can rationally argue that Moscow or Beijing should be subject to military intervention to reverse their policies and actions? There are good reasons not to challenge nuclear or major powers, but that gives little comfort to the victims among their citizens. (Weiss 2007, p. 109.)

Conclusion

Bellamy (2009, pp. 196-199) concludes that in spite of all its restrictions and problems in interpretations of the R2P, when the international society endorsed the R2P it created a powerful mandate for reform. If consensus is to be forged both on the R2P principle and on measures designed to realise it, it is important that the R2P should avoid the appearance of being humanitarian intervention in disguise. Governments remain deeply sceptical about external interference in their domestic affairs and reluctant to grant the UN a capacity for independent action, no matter how limited. Even those governments that support the R2P and lack this scepticism have been reluctant to commit more than bare minimum in terms of human and financial resources. So the solution is to lead by example, by committing resources and people to endeavours that fall outside states' strategic interests, e.g. contributing troops to UN operations. As Weiss (2007, p. 7) puts it: "One of the keys [...] involves persuading states that it is in their interests to act".

There is much work to be done to improve the ability of the UN and regional organisations (e.g. EU, NATO, AU) to give early warning of genocide and mass atrocities, and use preventive diplomacy effectively. We need to know more about what needs to be done to prevent genocide, to protect civilians, and we need to know what sorts of practical measures can achieve these goals. Translating words into deeds will require the development of detailed plans, and these will have to be followed by patient negotiations to sell them to relevant actors. (Bellamy 2009, pp. 196-197.) The difficult debates about whether or not to intervene militarily in those cases where world leaders appear to face a choice between sending in the Marines or doing nothing need not to necessarily take place. Crises only get that point because decisions that local actors, foreign governments and international organisations have already taken (or more likely have not taken). The R2P calls attention to these facts and proposes a system of prevention which would make leaders more aware of the consequences of their decisions and thus present opportunities for early action to prevent genocide and mass atrocities. If this gets actually implemented, world leaders would face far less often the choice between sending in the Marines or doing nothing. Even in those rare instances where international society failed to prevent a crisis, it would make it much easier to forge consensus on the right course of action, including the use of force. (Bellamy 2009, p. 199.)

In order to transform idealism realistic, we can always justify making R2P a reality on hard-headed, practical and national interest grounds. So-called rogue states or evil states, failed or failing states that either perpetrate terrible crimes against their own people or are powerless to stop them are now a risk to us all in this globalised interdependent age. (Evans 2009, p. 27.) Even if the UNSC is paralysed, action can still occur if conditions are right (like NATO's illegal but legitimate military intervention in Kosovo). However, we should bare in mind that selective action or inaction damages the UN's credibility. (Weiss 2007, p. 109.) In the end, I think that we need to remind ourselves that the Responsibility to Protect is in the hands of *us all*. All this R2P talk is very much located on the theoretical and general level of states and organisations, although we human beings are the ones that the former ones consist of, and thus holding the real power to make things happen (just look at the current situations in Egypt, Syria, Yemen or Libya). I believe that international consensus can thus be forged around the ideas and principles of R2P, even if it makes me (ironically) hopelessly idealistic.

Bibliography

A Dictionary of Law (2011), *Humanitarian intervention*. Accessed 12.3.2011.

Bellamy, Alex J. (2009), *Responsibility to Protect. The Global Effort to End Mass Atrocities*. Cambridge: Polity Press.

Evans, Gareth (2009), "The Responsibility to Protect: From an Idea to an International Norm." Pp. 15-29. In a book by Cooper, Richard H. - Juliette Voïnov Kohler (2009), *Responsibility to Protect. The Global Moral Compact for the 21st Century*. New York: Palgrave Macmillan.

International Commission on Intervention and State Sovereignty (2001), *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. Ottawa: The International Development Research Institute.

Thakur, Ramesh (2006), *The United Nations, Peace and Security: From Collective Security to the Responsibility to Protect*. Cambridge: Cambridge University Press.

The Concise Oxford Dictionary of Politics (2011), *Humanitarian intervention*. Accessed 13.3.2011.

Weiss, Thomas G. (2007), *Humanitarian Intervention. Ideas in Action*. Cambridge: Polity Press.

VALTS2d – kevät 2011:

Pohdintoja hegemoniasta

Timo Mikkolainen

Pohdintoja hegemoniasta Suomessa

”Rooman maaherra – se on hegemoni. Sinä ei sanoo muuta. Seisoo ihan hiljaa. Sinä ymmärtää tai minä lyö vielä?” Näin centurio Marcus Rotantappaja evästi Ješua Ha-Nostria, Ješuaalla kun oli edessä liiketapaaminen maaherra Pontius Pilatuksen kanssa. (Bulgakov 2007, 27.) Mihail Bulgakov otti tietenkin romaaniinsa *Saatana saapuu Moskovaan* (muista kielistä poiketen *Master i Margarita* käännettiin jostain syystä suomeksi näin), josta mainittu lainaus on peräisin, monia (ei-tieteellisille) kirjailijoille sallittuja kerronnanvapauksia. Oleellista tässä yhteydessä kuitenkin on, että teksti kuvaa yhtäältä hegemonia-sanaa sen varhaisessa, hallitsijaan liittyvässä merkityksessä, sekä toisaalta sitä, mitä hegemonia aihetta laajasti tutkineen Antonio Gramscin mukaan nimenomaan ei ole.

Hegemoninen asema ei gramscilaisittain synny pelon tai pakon kautta, vaan se perustuu hallinnon nauttimaan aktiiviseen tai passiiviseen suostuntaan. Centurio Rotantappajan uhkailut fyysisen väkivallan käytöstä viittaavatkin siihen, etteivät maaherra Pilatuksen menetelmät perustuneet ainakaan kovin aktiiviseen suostunnan tuottamiseen. Toisin sanoen niiden tuskin voi sanoa vastanneen Gramscin käsityksiä hegemoniasta. Hegemonian tarkastelussa erityisen tärkeitä alueita ovat ihmisten arkiymmärrys ja jokapäiväiset ”itsestäänselvytykset” – meidän tiedostamana tai tiedostamatta hegemonia esiintyy niissä tuntemissamme vaikuttavissa totuuksissa (joihin sitä tietenkin myös jatkuvasti tuotetaan ja uusinnetaan). Monet nykyisin aivan ”luonnolliset” käsitykset olisivatkin olleet aiemman hegemonian mukaan kenties mielettömiä. Oletettu vuoden 2020 yliopisto-opiskelija ei välttämättä kyseenalaista parin tuhannen euron lukukausimaksuja, mikä taas tässä ajassa tuntuisi (ainakin opiskelijoiden enemmistöstä) varsin pöyristyttävältä. Hegemoniaa vastaan asettuminen vaatii ihmisyksilöltä kuitenkin paljon energiaa ja saattaa samalla tehdä tällaisen ”änkyrän” elämästä sekä sosiaalisesti että taloudellisesti kurjan (ja pahimmassa tapauksessa myös lyhyen), mikä seikka kannustaa heitä antamaan yleensä vähintään passiivisen suostumuksensa mahdollisesti vastenmielisinäkin pitämilleen ”uudistuksille” – esimerkiksi keväällä 2011 kandidaatintutkintoon kirjoittava opiskelija maksaa muiden mukana lukukausimaksunsa aloittaessaan jatko-opintonsa vuonna 2020, halusi hän sitä tai ei. Toisaalta vallitseviin oloihin tyytymätön tarpeeksi laaja ja yhteiskunnallisesti moniulotteinen joukko saattaa kyseenalaistaa tunnetut totuudet, mobilisoida ja muodostaa oman vastahegemonisen projektinsa. (Lahtinen 2011.)

Tämä esitys kuvaa kolmea toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa hegemoniseen asemaan pyrkinyttä projektia, kahta onnistunutta ja yhtä epäonnistunutta, yrittäen samalla myös hieman hahmottaa menestyvän vastahegemonian mahdollisuuksia.

”Hyvinvointivaltioprojekti”

Hyvinvointivaltion kehittymistä Suomeen 1960-luvulta 1980-luvun lopulle kuvataan usein jonkinlaisena yhteisenä kansallisenä ponnistuksena, ikään kuin ”että siinä sitä yksissä tuumin hyvinvointivaltiota (tai -yhteiskuntaa, kuten nykykielellä usein sanotaan) rakennettiin”. Todellisuus oli tässäkin asiassa tuota koulukirjamaista kuvausta monimutkaisempi. Hyvinvointivaltion rakentamista on kyllä sikäli perusteltua kutsua ”projektiksi”, että ajatus tästä sai vankan tuen ”ylätason” poliittisen kentän eri suunnilta (etenkin maltillisessa vasemmistossa ja keskustalaisissa porvareissa, merkittävimpänä näistä presidentti Kekkonen) sekä kansalaispiirien enemmistöltä (merkitsihän tämä kehitys suurimmalle osalle heistä elämänlaadun paranemista). Ajatuksen hyvinvointivaltion mahdollisuuksista Suomessa onnistui popularisoimaan Pekka Kuusi vuonna 1961 julkaisemassaan, todellisessa yhteiskuntatieteellisessä hittituotteessa *60-luvun sosiaalipolitiikka*. Kuusi suositteli tulonsiirtopolitiikkaa talouskasvun mahdollistajana, saaden näin hyvinvointivaltion syntyyn johtavalle kehitykselle kannatusta myös vasemmiston ulkopuolelta – porvareille hyvinvointivaltio oli enemmän taloudellinen kysymys, vasemmistolle tärkeimpiä olivat tulonsiirtojen aikaansaamat oikeudenmukaisuustekijät (Virtanen 2001, 252–253). Toisaalta kirjan esittämät teoriat olisivat todennäköisesti rantautuneet Suomeen ilman Kuustakin, suurmiesteoriat eivät siten päde tässäkin tapauksessa – ja voiko hegemoniaa ylipäättään edes olla, jos sen olemassaolo olisi yhdestä ihmisestä kiinni? *60-luvun sosiaalipolitiikka* onkin nähtävä ensisijaisesti eurooppalaisen hyvinvointivaltioprojektin etäispäätteenä Suomessa, mikä ei tietenkään vähennä kirjan paikallista merkitystä (Tuomioja 1996, 352–353). Jos perusteet tähän projektiin osallistumiseen eivät olleet yhteneväisiä, samaa voi sanoa myös osallisuuden päämääristä. Vaikka vasemmistopuolueet nykyään – sinänsä täysin oikeutetusti – korostavat rooliaan hyvinvointivaltion rakentajina, eivät niiden tavoitteet rajoittuneet (vain) tämän saavuttamiseen, olihan niillä yhä – ainakin ohjelmallisina – päämäärinä siirtyminen sosialismiin, olkoonkin että etenkin sosialidemokraateilla tämä alkoi jo enemmänkin olla pelkkä kuollut kirjain tai ”luuranko kaapissa”. Porvarillisissa piireissä saattoi osa hyväksyä (tai olla pakotettuja hyväksymään ja jotenkuten sietämään) hyvinvointivaltioon johtavan kehityksen vaihtoehtona sosialismiin siirtymiselle, Gramscin termein kyse oli heillä siten enemmänkin passiivisen suostunnan antamisesta.

Hegemonisen projektin syntymisen kannalta oleellista oli, että hyvinvointivaltioidean taakse asettunut toimijoiden joukko oli laaja-alainen. Muodostui Antonio Gramscin termein historiallinen blokki (Lahtinen 2009, 264). Vasemmistossa tämä hegemonia näkyi radikalismien ja ideologian hiipumisena. Hyvinvointivaltion mahdollistama kohentunut elintaso teki sosialismiin siirtymisestä aina etäisemmän tavoitteen ja kiinnitti puolueet vahvasti ”porvarilliseen yhteiskuntaan”. Kalevi Sorsan johtaman SDP:n ollessa jo sitoutunut harjoitettuun konsensuspolitiikkaan, ilmaisi SKP:n (enemmistön) pääsihteeri Arvo Aalto samansuuntaisia ajatuksia ”historiallisesta kompromissista” vuonna 1979 (Paastela 2006, 93–94). Suhtautuminen hyvinvointivaltioon säilyi 1980-luvun lopulle kielteisenä lähinnä ”luokkasopuulusta” kieltäytyvillä vähemmistökommunisteilla ja siinä liikaa ”sosialistisia piirteitä” nähneellä oikeistolla. Vielä ennen 1990-lukua ei kumpikaan näistä tahoista kuitenkaan kyennyt luomaan merkittävää vastahegemonista projektia, vaan ns. taistolaisen oli siedettävä konsensuspolitiikka tulopoliittisine kokonaisratkaisuihin ja kokoomuksen puolestaan ”tasapäistävien” sosiaalituiki- ja peruskoulujärjestelmien luominen.

Taistolainen ”hegemonia”

Hannu Taanila sai talvella 2004 kutsun, ilmeisesti ”osasyllisen” ominaisuudessa, Ilkka Kylävaaran *Taistolaisuuden musta kirja* -projektin esittelytilaisuuteen. Kutsukirjeessä esitetty väite taistolaisesta hegemoniasta toimi ärsykkeenä seuraavaan:

”Mutta kun kuitenkin kysymys 'jatkuuko taistolaisen periytyvä [henkinen] hegemonia yhä?' jo sisältää vastauksen, että jatkuu, nimittäin hegemonia, niin tästähän seuraa, että on hegemonia Suomessa, nimittäin henkinen. Tämän päivän henkisen hegemonian mahtejahan ovat Mainostelevisio, neloskanava, Lasse Lehtinen, Bumtsibum, Haluatko miljonääriksi ja niin pois päin. Joten tästä seuraa, että ne ovat taistolaisia”. (Taanila 2004.)

Mitä Taanilan omaan positioon suhteessa tähän ”hegemoniseen” liikkeeseen tulee, on hän ilmoittanut katuvansa elämässään vain sitä, ettei voi nimittää itseään entiseksi taistolaiseksi (Minkkinen 2010, 83).

Taanilan mainitsemat ”hegemonian mahdit” varmasti olivatkin vuonna 2004 – ja ovat yhä tänäkin päivänä – hegemonisen projektin edustajia. Toisaalta sinänsä oivaltava väite näiden ”taistolaisuudesta” – kutsukirjeen kirjoittajahan tuli osoittaneeksi, että taistolaisuudella on henkinen hegemonia Suomessa, jota Taanila konkretisoi esimerkeillä tämän hegemonian uusintajista – on tietenkin tulkittava kritiikkinä huonosti laadittua kirjettä ja sen välittämää historiankäsitystä kohtaan, eihän kirjeen laatija varmaankaan yhtyisi Taanilan väittämiin taistolaisista bumtsibumeista.

Tämä yleisesti, kaiketi *Helsingin Sanomien* politiikan toimituksen ”innovoimana”, taistolaisuudeksi kutsuttu SKP:n vähemmistösiipi esiintyykin nykyisessä arkiymmärryksessä – erityisesti keskusta-oikeistolaisissa piireissä – monesti jonkinlaisena aikakautensa hegemonisena tekijänä. Etenkin 1960-luvun loppu ja koko 1970-luku ovat nykyisessä vaikuttavassa totuudessamme lähes läpeensä tämän taistolaisuuden leimaamia. Antti Eskolan ja Erik Allardtinkin aikalaishäilyksistä tämä eroaa melkoisesti; Eskola näki suomalaisen yhteiskunnan olleen porvarillisen hegemonian vallassa, kun taas Allardt kutsui tätä ennemmin pluralistiseksi (Lahtinen 2011).

Jukka Paastela esittää, että ”taistolainen ideologia nousi varsinkin opiskelijoiden keskuudessa hegemonia-asemaan siten, että muut poliittiset voimat asettivat poliittiset parametrinsa reaktiona sille” (Paastela 2006, 93). Myös liikkeessä itekin toiminut Heikki Mäki-Kulmala pitää vuosia 1971–1974 ”jonkinlaisena 'taistolaishegemonian aikana' opiskelijamaailmassa ja myös Suomen Ylioppilaskuntien Liitossa” (Mäki-Kulmala 2004, 37). Nämä väitteet varmastikin pitävät ainakin osittain paikkansa, mutta se ei kuitenkaan tarkoita arkiajatteluumme ulottuvaa taistolaisesta hegemoniasta gramscilaisessa mielessä. Vaikka taistolaisilla olikin lyhyen aikaa verrattain vankka asema opiskelijaliikkeessä, on liikkeen saama jälkimaine ilmeisen liioiteltu tässäkin suhteessa. Itse asiassa Mäki-Kulmala pitää taistolaisen parhaana saavutuksena reilun 25 prosentin kannatusta Tampereen yliopiston, tämän aikoinaan ”punaisista punaisimman”, vuoden 1975 ylioppilaskuntavaaleissa (Emt., 36). On toisaalta huomioitava myös tiedekuntakohtaiset erot: taistolaisen kannatus lienee ollut varsin erilaista esimerkiksi entisten yhteiskuntatieteilijöiden ja kauppatieteilijöiden välillä. 1970-luvun yliopistomaailmaa voisi paremminkin leimata jo ennestään vahvan oikeiston nousu; kokoomus oli monien ylioppilaskuntien suurin ryhmä läpi koko vuosikymmenen, nauttien vuoden 1973 kouluneuvostovaaleissa paikoin 50 prosentin kannatusta – mikä ei taas ilmeisesti ole tarpeeksi puhumiseksi kokoomuslaisesta hegemoniasta (Vesikansa 2004, 274–275). Toisaalta, harvemminhan mielenkiintoa herättävät itsestäänselvyyksinä pidetyt asiantilat. Juuri siksi ne ovatkin hegemonistisessa asemassa. Mitä taistolaisuuteen nykypäivänä tulee, on yhä jatkuva Tipaton tammikuu -kampanja ilmeisesti liikkeen yksi suurimmista saavutuksista (Roos 2005, 59). Väheksymättä tuota suomalaisille ilmeisen tärkeätä kampanjaa, ei sen merkitystä voi väittää arkielämäämme syvällekäyväksi muutokseksi.

Koko yhteiskuntaa ajatellen ei puolestaan voitaisi puhua mistään 1970-luvun taistolaisesta hegemoniasta, vaikka koko vuosikymmenen yliopistolaitos olisi ollut taistolainen jokaista siivoojaa, professoria ja opiskelijaa myöten (mitä tämä tarkalleen ottaen tarkoittaisikaan). Mainitunkaltainen

yliopisto voisi toisaalta vaikuttaa tulevaisuuden hegemoniaan hiljalleen, ”läpäisyperiaatteella” – 1970-luvun taistolainen yliopisto olisi saattanut tuottaa 2010-luvulle, tuntemallemme arkitodellisuudelle, nykyisestä poikkeavan hegemonian (jotakin muuta kuin nuo Taanilan mainitsevat ”taistolaisuuden” ilmentäjät). Toisaalta tämäkään väite ei ole aivan vedenpitävä, koska, kuten tunnettua, ovat myös useat entiset taistolaiset olleet keskeisissä asemassa nykyisessä uusliberalistisessa projektissa.

Vaikka taistolaisuus ei gramscilaisittain hegemonisessa asemassa koskaan ollutkaan, oli ainakin oikeistopiirien mukaan ilmeinen ”vaara”, että siitä sellainen muodostuisi. Tämän radikalisoituneen SKP:n vähemmistön lisäksi vuoden 1966 eduskuntavaaleissa syntynyt vasemmistoenemmistö oli omiaan ainakin hieman haittaamaan heidän yöuniaa. Tuloksena tästä perustettiin (erityisesti taistolaista vastahegemoniaa torjuva) vasta-vastahegemoninen (tai vallitsevaa hegemoniaa puolustava) porvarillinen projekti, jonka välineet olivat itse asiassa jo valmiina olemassa erilaisten vanhojen ”kommunisminvastaisten” järjestöjen muodossa. 1970-luvun alun ”vasemmistoaalto”, kuten työnantajien ja porvarien ”salaista sisällissotaa” tutkinut Jarkko Vesikansa ajankohtaa kuvailee, vaikutti osaltaan sellaisten järjestöjen kuin Suomalaisen Yhteiskunnan Tuki (SYT) toiminnan tehostamiseen ja uusien ns. elinkeinoelämän taistelujärjestöjen perustamiseen. (Vesikansa 2004, 279–284.) Tämän taistelun keinot olivat moninaiset, maanalaisesta toiminnasta soluttautumisineen ja provokaatioineen julkiseen propagointiin. Tutkija J. P. Roosin mukaan tämä toiminta oli puitteiltaan sellaista ”josta vastapuoli [hänenkin edustamansa taistolainen osapuoli] oikeastaan vain uneksi tai toteutti hiekkalaatikkopuitteissa” (Roos 2005, 55–56). Myös Suojelupoliisi tarjosi taisteluun oman panoksensa tekemällä taistolaisista aina vuoteen 1982 ulottuvat tarkat kortistoinnit, joita voikin tänä päivänä pitää Supon tutkijoita palvelevana kulttuuritekona (Minkinen 2010, 83). Sanalla sanoen taistolaisiin suhtauduttiin etenkin porvarillisissa piireissä – jälkiviisaasti ajatellen liiankin – vakavana uhkana hegemonialle, tai Urho Kekkosen sanoin mystiselle ”suomalaiselle elämänmuodolle”. Mielenkiintoinen osapuolia yhdistävä seikka on, että näitä ”kommunisminvastaisia” taistelijoita leimasi sama tekojen ja sanojen ristiriita kuin heidän vastustajiaan: Jos kommunismina esitetty järjestelmä olisi niin kelvoton kuin nämä taistelijat antoivat ymmärtää, ei sillä olisi minkäänlaisia mahdollisuuksia menestyä ja taistelu olisi sitä myöten turhaa – kun ”kommunismi ei toimi”, kuten sanotaan, sillä tuskin on mahdollisuuksia levitä laajalle. Vastaavasti vulgaarin Marx-tulkinnan mukaan olisivat kapitalismin romahdus ja proletariaatin nousu yhtä vääjäämättömän varmoja tulevia tosiasioita (Lahtinen 2011). Nämä näkökannat eivät yleisyydestään huolimatta poistaneet hegemonisen kamppailun mahdollisuutta, vaan ne itse asiassa toisensa poissulkevinä tekivät tämän välttämättömäksi.

On myös huomattava, että ns. toisen tasavallan Suomen hegemonian hallinta ja uusintaminen painottui huomattavasti sitä edeltänyttä ns. valkoista Suomea enemmän suostunnan tuottamiseen. Valkoisen Suomen hegemonian voi sanoa perustuneen ainakin osittain pakottamiseen, olihan merkittävän mielipidesuunnan, kommunistien ja osin myös vasemmistososialidemokraattien, toiminta tehty siellä vaikeaksi ja lopulta kielletyksi. Tähän ei toisen maailmansodan jälkeisellä toisella tasavallalla ollut ulkopoliittisista syistä käytännössä edes mahdollisuuksia, niinpä sen oli turvaututtava pehmeämpiin, suostunnallisempiin keinoihin: kun ”vastahegemonisia aineksia” ei enää voinut hallita väkivalloin, oli heitä nyt mahdollisuuksien mukaan integroitava järjestelmään. Vastavuoroisesti järjestelmää oli myös muokattava erilaisin reformein jossain määrin hyväksyttävämmäksi vastahegemonian tukahduttamiseksi.

Presidentti Urho Kekkonen ottikin asiakseen vuoropuhelun pitämisen myös radikaalin nuoremman väen kanssa. Tunnettu esimerkki tästä on 1960-luvun alussa aloitetut ”Kekkosen lastenkutsut”, joihin presidentti kutsui ajan mittaan lähes kaikki maan merkittävät nuoret kulttuurin ja politiikan vaikuttajat. Kekkosen politiikka saavuttikin melko vankkumattoman suosion myös näissä piireissä, joten tätä strategiaa voi pitää menestyksellisenä. Tekipä Suomen talvisota 1939–1940 -bändi muun

epäkorrektin tuotantonsa ohella kappaleen *Kekkonen-rock*, josta laulun päähenkilö M. A. Nummisen mukaan ainakin ”väitti pitäneensä” (Numminen 2008).

Suomen talvisota 1939–1940 ja vastaavat radikaalit piirit, vaikkakaan eivät varmasti kaikki näiden pyrkimykset, olivat siis Kekkonen suosiossa. Ehkäpä osittain tämän vuoksi nykyisessä arkipuheessa usein väitetään, että 1960- ja 1970-lukujen Suomi olisi ollut suorastaan vihamielinen paikka sotien veteraaneja kohtaan (on myös mainittava, että nykyisen hegemonian edustajat tuntuvat löytävän tuosta ajasta pelkästään negatiivista mainittavaa, miksihän?). Heikki Mäki-Kulmala kummastelee tätä käsitystä sotaveteraanien ikärakenteen perusteella, olihan sodat käynyt sukupolvi mainittuna ajankohtana juuri siinä iässä, jossa yleisesti ollaan korkeimmissa yhteiskunnallisissa asemissa. Tästä voisi vetää johtopäätöksen, että sotaveteraanit alistivat itse itseään! Näistä huipputehtävissä olleista sotiemme veteraaneista Mäki-Kulmala mainitsee sosiaalipoliitikko Pekka Kuusen ja yleisradion pääjohtaja Eino S. Revon. (Mäki-Kulmala 2004, 72–73.) Heidän lisäksi vallankahvassa olivat esimerkiksi sellaiset sotaveteraanit kuin SKP:n puheenjohtaja Aarne Saarinen ja pääministeri – ja myöhempi presidentti – Mauno Koivisto (ehkä he eivät ole nykykatsannossa sotaveteraaneja oikeaa laatua – joita sotaveteraaneja käsitellään usein täysin virheellisesti ja kenties myös tarkoitushakuisesti jonakin yhtenäisenä homogeenisenä massana). Vaikka nykypäivästä poiketen ”Kiitos 1939–1945” -paidat ja vastaavat ”isänmaalliset tunnukset” eivät tuolloin juuri näkyneet katukuvassa – nykyinen Suomihan on tiettävästi niitä harvoja maita, joissa tuollainen pukukoodisto edustaa alakulttuurin sijasta valtavirtaa –, toteaa Mäki-Kulmala hyvin perustellusti Kekkonen valtakunnan olleen myös veteraanisukupolven tasavallan (Emt., 73).

Taistolaisella liikkeellä on yksi selvä ero verrattuna hegemonisen aseman saavuttaneisiin hyvinvointivaltion ja uusliberalismin projekteihin. Siinä missä jälkimmäiset olivat luonteeltaan kansainvälisiä tai vähintään eurooppalaisia projekteja, suomalainen vähemmistökommunismi poikkesi (läntisen) Euroopan vastaavista liikkeistä. Länsi-Euroopan kommunististen puolueiden eurokommunismina tunnetun, Neuvostoliiton linjasta erillisen, pääsuuntauksen lisäksi niiden liepeillä vaikutti myös verrattain vahvoja maolaisia tai trotskilaisia vähemmistökommunistisia ryhmiä. Suomesta tuollaiset vähemmistöt puuttuivat lähes kokonaan, niiden paikallisen vastineen ollessa ideologisesti lähempänä Neuvostoliiton (ja Saksan demokraattisen tasavallan) marxismileninismia. Taistolaisten epäonnistumista saattaakin ainakin osittain selittää tämä suomalaiskommunistinen poikkeama, joka esti riittävän laajan ”kansainvälisen avun” saamisen onnistuneen vastahegemonisen projektin toteuttamiseksi. Osittain Suomen kommunistien Länsi-Euroopan puolueita suuremmat neuvostovaikutteet johtuvat varmasti maantieteestä, ja maantieteellehän emme tunnetusti voi mitään. Jos Suomi – tai ainakin maassa vallitseva hegemonia – kohtasi hetkellisesti itäisen ”vasemmistoaallon”, oli toisenlaista vastahegemonian aallokkoa luvassa pian aivan vastakkaisesta suunnasta tänne laman raastamille rannoille.

Uusliberalistinen projekti

Suomessa harvempi ilmoittaa julkisesti kannattavansa uusliberalistista järjestelmää tänäkään päivänä. Siitä huolimatta maassa on hyvinvointivaltion tilalle toteutettu, ja koko ajan toteutetaan, uusliberalistista ”projektiä”. Viimeistään tämän liikkeen voi sanoa päässeen vauhtiin 1990-luvun alun tapahtumien myötä. Lama ja Neuvostoliiton lähes samanaikainen romahdus tarjosivat hyvinvointivaltiota vastustaville vastahegemonisille voimille mainion tilaisuuden haastaa tämä näiden vapaudelle, etenkin taloudelliselle sellaiselle, vahingollisena pitämä yhteiskuntajärjestys. Tässä katsannossa lama johtui hyvinvointivaltiosta itsestään, joka, kuten 1990-luvun nuorsuomalaiset pamfletissaan *Ultimatum isänmaalle* väittivät, ”petti ihmiset” (Penttilä, Tapaninen & Jutila 1994, 53). Nykykielellä ilmaistuna hyvinvointivaltio ei heidän mielestään

tehottomuudessaan kyennyt ”vastaamaan ajan haasteisiin”. Kun Suomen sisäpolitiikkaankin (tässä tapauksessa tahtomattaan ja epäsuorasti) vaikuttanut ”reaalisosialistinen” Neuvostoliitto lakkasi olemasta, väheni myöskin tarve työväestölle aktiivista markkinatalouden suostuntaa tuottavan hyvinvointivaltion olemassaololle – ”historian nyt päätyttyä” ei ollut enää samanlaista tarvetta osoittaa vallitsevan järjestelmän kelvollisuutta ja taistelun ”työläisten sieluista” voitiin katsoa olevan lopullisesti ohitse. Jaakko Kiander asettaa hyvinvointivaltion historialliseen kontekstiinsa: ”1980-luvun onnellinen hyvinvointivaltio oli poikkeus pitkässä historiassa. Melkein heti, kun se saatiin valmiiksi, sitä alettiin purkaa” (Kaleva 8.7.2010). Jääkö hyvinvointivaltio Suomen historiaan yhtenä erikoisena lukuna, jonnekin ”sortokausien”, YYA:n tai lapualaisvuosien seuraksi?

Aina yhtä ajankohtainen fraasi ”ei koske Suomea” ei pidä paikkaansa tässäkään yhteydessä – edes täällä pohjolan Impivaarassa ei voi täysin välttyä ulkomaailman vaikutuksilta. Myös uusliberalismin tapauksessa tämä yleinen väite voidaan perustellusti falsifioida, aatteellahan oli merkittäviä kansainvälisiä lähettiläitä; 1980-luvun alusta uusliberalismin keskuksia olivat erityisesti Margaret Thatcherin Britannia Euroopan mittakaavassa ja Ronald Reaganin Yhdysvallat maailmanlaajuisin vaikutuksin. Suomeen nämä ajatukset levisivät vähitellen vuosikymmenen mittaan, ja kuten todettua, hegemonistisen aseman ne pääsivät 1990-luvulla – vaihtoehdottomuuden politiikasta tuli vaikuttava totuus täälläkin. Tämä vaihtoehdottomuuden hegemonia näkyi Suomessa siinäkin, että Heikki Patomäen – joka antamansa uusliberalismikritiikin ansiosta sittemmin sai Paavo Lipponen myöntämän Suomen johtavan anti-intellektuellin arvonimen – mukaan uusliberalistiset muutokset on ollut mahdollista toteuttaa lähinnä teknisinä toimenpiteinä ja ulkomaiseen (uusliberalistiseen) ”asiantuntijatietoon” nojaten, ilman mainittavaa julkista keskustelua (Patomäki 2007, 55–58). Patomäki-kritiikkinsä ohella Lipponen korostaa hallitustensa hyvinvointivaltiolle suotuisina pitämiään päätöksiä, nähden pohjoismaisen mallin olevan ”uudistamisen, ei romuttamisen” tarpeessa – hyvinvointivaltion hegemonia elääkin yhä retoriikan tasolla (Lipponen 2008, 51–58).

Uusliberalistisen projektin hegemonia-asema on syvässä nykyisessä yhteiskunnassa – Suomessa ja suurimmassa osassa Eurooppaa. Tilannetta ei ole muuttanut edes viime vuosien taloudellinen kriisi (on tässä yhteydessä sivuseikka, miksi sitä kuuluisi oikeaoppisesti kutsua). Kriisin alkuvaiheessahan ainakin suomalaisessa mediassa julistettiin naiivisti (ainakin jos nämä julistajat olivat tosissaan) uusliberalistisen talouspolitiikan, jonka virallisia kannattajia maassa ei juuri siis edes ole, päättymistä. Kuten Suomen 1990-luvun lama oli väitetysti – ja vaikuttavan todellisuutemme tarjoaman historian todistamana – hyvinvointivaltion lama, käsiteltiin syksyn 2008 tilannetta yleisesti uusliberalismin (ja radikaalimman vasemmiston puolella jopa kapitalismin) kriisinä. Merkittävänä erona oli nyt varteenotettavan vastahegemonian puuttuminen, niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Poliitiikan sektorilla tämä on tarkoittanut sitä paradoksaalista tilannetta, että uusliberalismin kriisiytyessä sen – ainakin oletettu – vastavoima, poliittinen vasemmisto, on Euroopan mitassa vain menettänyt jo aiemmin lähes historiallisen heikoksi pudonnutta kannatustaan. Kriisi onkin ennemminkin vain vahvistanut uusliberalismin hegemoniaa, kapeaksi käsitetyn poliittisen liikkumatilan luodessa mahdollisuuden tehdä hyvinvointivaltion rakenteita hävittäviä ”tarvittavia vastuullisia, välttämättömiä ja kipeitä päätöksiä”.

Uusliberalismia ei nykyään Suomessa yksikään eduskuntapuolue tunnusta kannattavansa, eikä ainoa aatteen nimissä toiminut puolue, 1990-luvun nuorsuomalaiset, saavuttanut sanottavaa vaalimenestystä (korkeimmillaan puolueella oli kaksi paikkaa eduskunnassa). Tämä ei ole kuitenkaan estänyt muita puolueita toteuttamasta nuorsuomalaisten kaltaisia talous- ja sosiaalipoliittisia linjauksia (kuten ”kannustava” sosiaaliturva ja kulutukseen painottuva verotus). Puolueen puheenjohtaja Risto E. J. Penttilä on puolestaan päässyt tunnustetun yhteiskunnallisen keskustelijan ja asiantuntijan rooliin, toisin sanoen hegemonian tuottajaksi ja uusintajaksi – yksi esimerkki Penttilän asemasta nyky-Suomessa (ja nyky-Suomesta itsestään) on vasemmistoliiton entisen puheenjohtajan Suvi-Anne Siimeksen taannoinen asettuminen Penttilän tukijoukkoihin

tämän palattua ”politiikkaan” vuoden 2009 eurovaaleissa. Uusliberalismin vankka asema ylätason ”politiikan sektorilla” onkin näkynyt näiden oppien ja ohjelmien sisäistämässä myös sosialidemokraattisissa puolueissa, vaikka Paavo Lipponen muuta väittäisikin (Lahtinen 2009, 261).

Mikä hegemonian kannalta tärkeintä, on myös täällä ”alatasolla” arkiajattelu muuttunut – tai oikeammin uusliberalistinen projekti on saanut sitä muutettua – oikeistolaiseen suuntaan. 1990-luvun lama oli Suomessa eräänlainen murros tässäkin suhteessa. Työttömät alettiin median myötävaikutuksella nähdä nyt (aivan eri oloissa tehdyn) laulun mukaisesti totisesti ”laiskoina lurjuksina” tai hieman modernimmin ”sosiaalipummeina”, hyysäävän hyvinvointivaltion tarjoaman sosiaaliturvan ollessa ylimitoitettu (Kiander 2001, 102). Tämä työttömiä syylistävä näkemys jäi elämään omaa elämäänsä, yhdessä työttömien ja opiskelijoiden välille luodun vastakkainasettelun kanssa. Margaret Thatcher voi puolestaan olla ylpeä taannoisesta tutkimuksesta, jonka mukaan nykyisessä Britanniassa suhtaudutaan huomattavasti kielteisemmin hyvinvointivaltioon ja tulonsiirtopolitiikkaan kuin vielä thatcherismin kulta-aikana pidetyllä 1980-luvulla (The Guardian 13.12.2010). Hannu Taanila nimesi television mainoskanavat yksiksi hegemonian mahdeista. Mitenhän mainostelevisiön lakkauttamista vaatinut 1960-luvun radikaali sosialidemokraatti Paavo Lipponen ajattelisi esimerkiksi vasemmistolaiseen lauluilukkeeseen kuuluneen Sinikka Sokan tai Neuvostoliiton johtajan Mihail Gorbatšovin nykyisistä esiintymisistä mainosmannekiineina? Tuskin sellainen aivan ”luonnollinen” asia kuin yhdysvaltalaisista pizzariaketjuja mainostava entinen neuvostojohtaja mahtuisi nuoren Paavon ymmärrykseen.

Tommi Uschanov kritisoi suomalaisen vasemmiston uusliberalismikritiikkiä pamfletissaan *Mikä vasemmistoa vaivaa?*. Vasemmisto ei Uschanovin mielestä huomioi uusliberalistien keskenään käymää ideologista keskustelua, toisin sanoen se ei näe uusliberalisteilla olevan pyrkimyksiä suostunnan tuottamiseen (Uschanov 2008, 130–132). Koska hegemonia ei voi perustua vain pakottamiseen, ei näissä mietinnöissä pitäisi olla mitään ihmeellistä. Toisaalta uusliberalismia on toteutettu myös toisenlaisissa oloissa: yleisesti ensimmäisenä uusliberalistisena projektina pidettyä Augusto Pinochetin johtamaa Chilen sotilasdiktatuuria ei voi pitää erityisesti suostunutta tuottavana järjestelmänä. Minimaalista valtion interventiota tavoitteleva uusliberalistinen ajatusoppi joustaa ja sallii kuitenkin valtion puuttumisen niissä – sinänsä ei-toivotuissa – tapauksissa joissa se on järjestelmän olemassaololle välttämätöntä (Harvey 2008, 87–88). Interventio voi esimerkiksi olla sotilaallista laatua, kuten Chilen esimerkin vaaleilla valitun sosialistisen hallinnon kaataminen, tai viime vuosien pankkitukien, tämän ”amerikkalaisen sosialismin” (tuo irvailijoiden käyttämä termi on kaukana todellisuudesta: sosialismiksi moitittu valtion apuhan oli vain väline vallitsevan järjestyksen uusintamiseen), tapaan taloudellista. Hegemonian ylläpidon kannalta jatkuva mainittuihin hätäkeinoihin turvautuminen ei ole toivottavaa sikälikään, että se saattaa johtaa järjestelmän legitimitteettivajeeseen ja antaa tilaa mahdollisille vastahegemonioille – joita voi syntyä myös hegemonisen liikkeen sisältä, mainittua ”sosialismia” vastustavan ns. teekutsuliikkeen tapaan.

Britannian thatcheriläinen uusliberalistinen hegemonia oli (ja tavallaan yhä on) luonteeltaan autoritaaris-populistista: populismi tarkoitti tässä ylätason valtiojohton tekemien kovien päätösten hyväksyttämistä ainoana vaihtoehtoina. Kansalaisille jäi kaksijakoinen rooli: yhtäältä heistä tehtiin passiivisia, alistettuja subjekteja, toisaalta he olivat pakotettuja vapauteen esittää tällä kapealla sektorillaan (kuten työntekijänä, kuluttajana ja perheenjäsenenä) aktiivista ja yksilöllistä kaikkensa antajan – henkilökohtaisesti ”oman onnen sepän” ja kollektiivisesti ”kansainvälisen kilpailijan” – roolia. (Lahtinen 2009, 260–265.) Suomalaisella uusliberalismilla on yhtymäkohtia Thatcherin malliin etenkin kilpailukykyvaatimusten osalta. Heikki Patomäki näkee uusliberalistisessa kilpailukykyideologiassa jopa totalitaarisia piirteitä ja tiettyjä yhtymäkohtia fasismiin (tosin ilman militarismia ja sodan ihailua): teknoliberaali kilpailukykyvaltio, joksi hän nyky-Suomea nimittää, pyrkii yhtenäistämään kansan ja valjastamaan sen työelämän kaikilla osa-alueilla palvelemaan kansallisen eloonjäämisen nimissä ”kansainvälistä kilpailukykyämme” (Patomäki 2007, 67–68).

Toisaalta myös militarismi on kuulunut etenkin johtavien, hegemoniaa uusintavien, poliitikkojen sanavarastoon näinäkin päivinä. On vaadittu ”talvisodan henkeä”, opposition – ja vastahegemonian – edustaessa ”Terijoen hallitusta” ja maanpetturuutta. Nämä populistiset puheet on toki otettava enemmän militaristista kuvastoa vertauskuvallisesti käyttävinä kuin varsinaisesti väkivaltaan kannustavina. Populistiseen suostutteluun kuuluvat oleellisesti myös puheet samassa veneessä olemisesta ja vetoavat tunnuslauseet kuten ”vastakkainasettelun aika on ohi”, joiden mukaan olisimme kaiketi maailmassa (tai fantasiassa), jossa ”tuhansien irtisanottujen ja yhtiön osakkeenomistajien edut ovatkin yhteisiä pitkällä tähtäyksellä” (Konttinen 2007, 198).

Muutoksen vuosi 2011?

Hyvinvointivaltion entisen hegemonian rippeet heijastuvat yhä tähänkin päivään. Toistuvien mielipidemittausten mukaan – ja Suomen hallitusten viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana tekemän politiikan vastaisesti – suurin osa kansalaisista kannattaa hyvinvointivaltiolle ominaista tulonsiirtojen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden politiikkaa (esim. Konttinen 2007, 197). Tämän kansalaismielipiteen vuoksi yksikään eduskuntapuolue ei ole ainakaan julkisesti ja avoimesti asettunut äänestäjien enemmistöä vastaan. Hyvinvointivaltion idean kannatus on säilynyt varauksettomana vasemmistopuolueissa, jopa vanhan SKP:n vähemmistön pohjalle perustettu nykyinen (tämänhetkiselältä merkitykseltään tosin aivan marginaalinen) Suomen kommunistinen puolue ilmoittaa olevansa nyt hyvinvointivaltion asialla. Erityisesti porvarillisella puolella hyvinvointivaltion käsittelyä taas usein vältellään puhumalla enemmän abstraktimmasta ”hyvinvointiyhteiskunnasta” (tai mahdollisesti muista varianteista kuten ”hyvinvoivasta yhteiskunnasta”, jotka eivät sinänsä tarkoita yhtään mitään) – tämä kiertoilmauksenomainen käsite sotketaan usein, ilmeisen tarkoituksellisesti, konkreettiseen hyvinvointivaltion käsitteeseen. Retorisella kikkailulla pystyy näin antamaan mielikuvan hyvinvointivaltion puolestapuhumisesta, todellisuudessa tähän sitoutumatta. Pisimmälle tässä tyhjänpuhumisessa on päässyt kokoomus – tai puolueen käyttämä mainostoimisto – joka näin vaalien alla mainostaa ”paremmintvointivaltiota”, jossa ”hyvinvoinnista vastaavat valtio ja ihmiset yhdessä” (Katainen 2011). *Helsingin Sanomiin* lähettämässään käsitettä ”avaavassa” mielipidekirjoituksessa kokoomuksen puheenjohtaja Jyrki Katainen peräänkuuluttaa ”uutta yhteisöllisyyttä” ja ”sijaa myös ihmisten omalle välittämiselle ja vastuunkantamiselle” – käytännössä on siis vain annettu vanhoille ajatuksille uusi paketointi (Emt.).

Suomen poliittista keskustelua on viime kuukaudet luonnollisesti leimannut eduskuntavaalien läheisyys. Mielipidemittausten mukaan on muutosvoimana esiintyvä perussuomalaisen puolue saamassa suuren vaalivoiton. Ilmentääkö tämä uuden hegemonian syntymistä maahan? Jukka Paastelan esittämän taistolaisen ”hegemonian” asteen puolue on jo saavuttanut, ovathan sen suosimat teemat (kuten maahanmuutto) nyt laajan julkisen keskustelun alaisina. Perussuomalaiset ovat myös mobilisoineet kevään eduskuntavaaleihin vastaehdokkaita muihin puolueisiin – esimerkiksi Jörn Donner on ilmoittanut lähteneensä ehdokkaaksi nimenomaan perussuomalaisen vastavoimaksi. Puolueen edustamalla oikeistopopulistisella liikkeellä on myös laaja ja alati kasvava eurooppalainen pohja, mikä on yhteinen piirre aiempien hegemonioiden (kuten hyvinvointivaltio ja uusliberalismi) kanssa. Toisaalta eivät nämä kansallismieliset puolueet kuitenkaan missään maassa edusta poliittista valtavirtaa, vaan niiden on ainakin toistaiseksi ollut parhaimmillaankin tyytyminen hallitsevien oikeistopuolueiden apupuolueiden aseisiin. Myös liikkeen yleiseurooppalaista luonnetta on ilmeisen vaikeata hyödyntää, ajatus tunnuslauseista kuten ”Kaikkien maiden kansallismieliset, liitytkää yhteen!” on jo täysin paradoksaalinen. Mitä sitä paitsi perussuomalainen hegemonia käytännössä merkitsisi?

Kevät 2011 tulee mitä ilmeisemmin tuottamaan muutosten sijasta lähinnä nykyisen uusliberalistisen hegemonian vahvenemista, ainakin mikäli mielipidemittauksiin on luottaminen. Näin toteutuisi myös Suomen Akatemian, Tekesin ja Sitran ennakoima ainoa lähitulevaisuuden vaihtoehto, *business as usual* -skenaario, jossa uusliberalistinen hegemonia vallitsee ilman merkittäviä kriisejä, 2010- ja 2020-lukujen ollessa sen uutta kulta-aikaa (Patomäki 2007, 191–203). Tulevaisuus on kuitenkin kirjoittamaton – Sitran ja kumppaneiden visioista huolimatta – ja erilaiset vielä nyt vaikeasti ennustettavat tapahtumat tulevat tarjoamaan myös vastahegemonisille projekteille, jos/kun sellaisia on muodostuakseen, mahdollisuuksia kesyttää fortuna ja yllättää nykyiset hegemonimme.

Lähdeluettelo

- Bulgakov, Mihail. (2007), *Saatana saapuu Moskovaan*. Helsinki: WSOY.
- Harvey, David. (2008), *Uusliberalismin uusi historia*. Tampere: Vastapaino.
- Katainen, Jyrki. (2011), ”Valtio ja ihmiset vastaavat yhdessä hyvinvoinnista.” *Mielipide*. Helsingin Sanomat 10.3.2011.
- Kiander, Jaakko. (2001), *Laman opetukset*. Helsinki: VATT.
- Konttinen, Seppo. (2007), *Salainen pankkituki. Kuinka velallista kyykytettiin*. Helsinki: Tammi.
- Lahtinen, Mikko. (2009), ”Hyvinvointivaltion tulevaisuus ja kamppailut hegemoniasta”. Teoksessa Taimio, Heikki (toim.), *Kurssin muutos: Kestävään kasvuun ja hyvinvointiin*. Helsinki: TSL.
- Lahtinen, Mikko. (2011), *Politiikan tieto ja taito antiikista nykypäivään*. Luentosarja. Tampereen yliopisto.
- Lipponen, Paavo. (2008), *Järki voittaa. Suomalainen identiteetti globalisaation aikakaudella*. Helsinki: Otava.
- Minkkinen, Aimo. (2010), *Hyödylliset idealistit*. Työväentutkimus; Vuosikirja 2010. Helsinki: Työväenperinne.
- Mäki-Kulmala, Heikki. (2004), *Taistolaisuuden harmaa kirja*. Pilot-kustannus.
- Numminen, M. A. (2008), *Työväen musiikkitapahtuma 25.7.2008*. Konsertti.
- Paastela, Jukka. (2006), ”Sosialistinen aatetraditio Suomessa”. Teoksessa Paastela, Jukka & Heikki Paloheimo (toim.), *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tampere: Poliittikan tutkimuksen laitos.
- Patomäki, Heikki. (2007), *Uusliberalismi Suomessa. Lyhyt historia ja tulevaisuuden vaihtoehdot*. Helsinki: WSOY.
- Penttilä, Risto E. J., Tapaninen, Jaakko & Jutila, Janne. (1994), *Ultimatum isänmaalle. Nuorsuomalainen näkemys Suomen mahdollisuuksista*. Helsinki: Otava.
- Roos, J. P. (2005), ”Missä he ovat nyt? 60- ja 70-lukulaiset aktivistit 2000-luvulla”. Teoksessa Hoikkala, Tommi – Sofia Laine – Jyrki Laine (toim.), *Mitä on tehtävä? Nuorison kapinan teoriaa ja käytäntöä*. Helsinki: Loki-Kirjat.
- Taanila, Hannu. (2004), *Hannu Taanilan sävelradio 23.2.2004*. Radio-ohjelma. Kuunneltavissa osoitteessa <<http://www.yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=4&ag=29&t=&a=7122>>.
- Tuomioja, Erkki. (1996), *Pekka Kuusi. Alkoholipoliitikko, sosiaalipoliitikko, ihmiskuntapoliitikko*. Helsinki: Tammi.
- Uschanov, Tommi. (2008), *Mikä vasemmistoa vaivaa?*. Helsinki: Teos.
- Vesikansa, Jarkko. (2004), *Salainen sisällissota. Työnantajien ja porvariain taistelu kommunismia vastaan kylmän sodan Suomessa*. Helsinki: Otava.

Virtanen, Matti. (2001), *Fennomanian perilliset. Poliittiset traditiot ja sukupolvien dynamiikka*. Helsinki: SKS.

”Britain 'more Thatcherite now than in the 80s' says survey.” Uutinen. The Guardian 13.12.2010. <<http://www.guardian.co.uk/education/2010/dec/13/social-survey-thatcherite-britain>>, luettu 18.3.2011.

”Hyvinvointivaltio vietiin saunan taakse.” Uutinen. Kaleva 8.7.2010. <<http://www.kaleva.fi/uutiset/juttu/862127>>, luettu 20.3.2011.

UNIPID: United Nations and Human Rights – kevät 2011:

Security Council –reinterpreting its mandate?

Katariina Mustasilta

Introduction

According to the Article 24 of the Charter of United Nations, the function and responsibility of the Security Council is to maintain international peace and security and to that end by the authority given to it by the same Charter under Articles 39, 41 and 42 investigate, determine and take necessary measures when it faces a situation that threatens the very peace and security it (the Security Council) was authorised to maintain.¹ Under the authority given to it by the Charter, Security Council can enforce mandatory obligations upon its members and intervene in a situation that it condemns to compose a threat to the international peace and security.²

This raises a question: What constitutes a threat to the peace? By looking solely into the United Nations Charter, it is seen that no specific definition is made for what a “threat” actually includes. The notion of *international* peace and security would by first instance indicate at least one precondition for the threat – the threat has to include an international aspect – but that only leads us to next set of questions: What is international? Where goes the line between international and domestic? As Le Mon and Taylor argue, besides the unclearness of the notion ‘threat to the peace’ also definition “domestic issues” in the Charter gives the Security Council and other actors a lot room for interpreting³.

This interpreting of the concepts and meanings of Articles of the Charter of United Nations has evolved and changed in the 65 years in which the United Nations in general and the Security Council in particular have acted and contributed to international, local and global affairs. As it is emphasized in Karel Wellens article “The UN Security Council and New Threats to the Peace” the notion of threat to the peace has broadened especially after the end of the Cold War and includes today actions and situations that were not traditionally concerned to belong to under the Security Council’s mandate.⁴

This essay will explore the broadened notion of threat to the peace by first clarifying what constitutes a threat, focusing especially to the position of violations of human rights as potential threats, moving then to the question of what can the Security Council do when it identifies a situation that is composing a threat. In the concluding chapter this essay will analyze and predict how the Security Council would act with the case study of Abida; in a situation where gross

---

¹ Charter of the United Nations, Articles 24, 39, 41, 42

² Le Mon – Taylor, 2004, pp. 204

³ Ibid. Pp. 206

⁴ Wallen, 2003, pp. 15-70 see especially page 28, see also Le Mon – Taylor, 2004, pp. 198

violations of human rights take place and a war between two sovereign states is in the edge of explosion.

Security Council – from respecting the states into respecting human rights

What constitutes a threat to the peace?

*“The Security Council shall determine the existence of any threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression and shall make recommendations, or decide what measures shall be taken in accordance with Articles 41 and 42, to maintain or restore international peace and security”.*⁵

The only clause in the Charter of United Nations that sets restrictions to the above mentioned powers of Security Council is in the Article 24 (2) where it is stated that in its work the Security Council must always follow “the purposes and principles of United Nations”.⁶ As the principles of United Nations according to the Charter includes acting “in conformity with the principles of justice and international law”⁷ it can be interpreted that the Security Council is free to determine whether there is or is not a threat to the peace in any given situation as long as it determines it and acts in harmony with the United Nations principles that respect International law. As Wallens argues, Security Council acts within international law, but not according to it.⁸

It can be argued that the initial purpose of the Security Council’s mandate was to prevent and restore peace between states.⁹ The Charter of United Nations was established after the most devastating war in the history of Europe and perhaps the whole world, therefore an emphasis was put on the respect of sovereignty of states and the monopoly position of the Security Council in using force, in order to prevent states from attacking each others.¹⁰ When taking into consideration the circumstances of post-World War II it becomes understandable that the drafters of the Charter of United Nations declined the suggestion of France to be included into the Charter, that would have allowed military intervention in case of gross violations of liberties and human rights.¹¹

However, the world is not the same today as it was in 1945 or during the Cold War tensions; there are other actors and actions¹² involved in conflicts than the states and peace has evolved to mean more than the mere absence of interstate war.¹³ Due to the “ambiguity of the Charter” the Security Council has been able to adapt to the changing nature of the international system.¹⁴ When exploring the change nature of Security Council, Wallens names several new factors that the Security Council has systematically after the Cold War included into its determinations of threats to the peace. These are, to mention few, illegal flow of arms and light weapons, violations of human rights or humanitarian law, overthrow of a freely elected government and refusal to sign a peace

---

⁵ The Charter of United Nations, Article 39

⁶ Le Mon – Taylor, 2004, pp. 206

⁷ The Charter of United Nations, Article 1

⁸ Wallens, 2003, pp. 30

⁹ Hannum, 2009, pp. 68

¹⁰ Le Mon – Taylor, 2004, pp. 201

¹¹ Ibid. 203

¹² Wallens, 2003, pp. 16

¹³ Wallens, 2003, pp. 28.

¹⁴ Le Mon – Taylor, 2004, pp. 198

agreement.¹⁵ From these several factors it will be concentrated here onwards in this essay on the significance of human rights violations in determinations of the Security Council. The emphasis on violations of human rights is justifiable since it is the field that was not traditionally linked to Security Council but that is now gaining strong credibility as a severe threat to the international peace in the determinations of Security Council.¹⁶

Human rights fall in the middle of the ambiguity of the Charter concerning what is international and what is domestic. Whether human rights are considered domestic or international is crucial since the Charter denies the Security Council from intervening in states' domestic issues.¹⁷ Although already the first mandatory sanctions enforced by the Security Council to South Rhodesia included a strong emphasis on human rights¹⁸, violations of human rights became increasingly referred by the Security Council in its determinations of threat to the international peace only after the end of the Cold War.¹⁹ As Le Mon and Taylor highlight, Security Council has started to define situations where severe human rights violations occurs - even without explicit transborder influences - as threats against the peace, "thus permitting action under Chapter VII of the Charter".²⁰ An example of this is the resolution 688 of the Security Council that condemns the human rights violation in Iraq and sees the oppression of Iraqi people as composing a threat to the peace.²¹ Human rights have clearly moved from being purely domestic issues into being matters that concern the whole international community.²²

Violations of human rights have become an integral part of factors that lead to Security Council's determinations of threat to the peace. This can be seen in the resolutions of Security Council, for example in the resolution concerning the situation East Timor or in the resolution condemning the situation in Haiti.²³ However, as it is demonstrated by Wallens, it can be argued that violations of human rights have not been by themselves enough to make a determination of a threat to the peace. For instance in Iraq the violations of human rights led to massive refugee flows and that – in fact – was considered as threat to the international peace.²⁴ Can mass violations of human rights themselves produce a reaction from the Security Council or is it always necessary to have some other threatening factors involved – like refugee flows or attacks on UN staff as seen in the resolutions mentioned above - in order for the Council to act?

We have a human rights catastrophe – What can we do about it?

When a threat to the international peace and security has been recognized by the Security Council, how will it proceed? The possible measures demonstrated by Clapham, besides giving recommendations to the parties involved, have been economic sanctions, use of force by Member States, sending peacekeeping forces, establishing ad hoc tribunals and in the case of Darfur, authorizing a referral of the situation to the International Criminal Court.²⁵

How have these measures been used in practice? Wallens emphasizes the importance of proof and evidence when the Security Council is determining the state of the situation; in order for the

---

¹⁵ Wallens, 2003, pp.33-47

¹⁶ Le Mon – Taylor, 2004, pp.200

¹⁷ The Charter of United Nations, Article 2 (7)

¹⁸ Le Mon – Taylor, 2004, pp.211

¹⁹ Wallens, 2003, pp.43

²⁰ Le Mon – Taylor, 2004, pp.208

²¹ Ibid. Pp.214

²² Ibid. Pp.205

²³ Security Council, Resolution 1264 (1999), Security Council Resolution 940 (1994)

²⁴ Wallens, 2003, pp.43-44

²⁵ Clapham, 2009, pp.82-83

Council to authorize use of force in the situation, the Security Council has to have clear and unambiguous evidence and proof about the threat to the peace. On the other hand, economic sanctions can be enforced in a situation without completely unambiguous evidence.²⁶ Can this tell something about the position of human rights catastrophes at the time of deciding the proceeding measures? A point has been reached, where it is justifiable to argue, that gross violations of human rights are considered by the Security Council as composing a threat to the international peace, but that at the same time it is uncertain if a gross violation of human rights composes this threat by definition.²⁷ How will the Security Council act, if there is only an intrastate gross violation of human rights and the government in question denies all crimes against humanity to ever have happened?

In his article “The United Nations and Human Rights” Hurst Hannum demonstrates how the Security Council – although it has taken human rights violations out of domestic issues circle – has been reluctant to use Article 41 of the Chapter to use force against violations of human rights. The Security Council has more often leant on sanctions or issued “non-binding calls for countries to improve human rights”.²⁸ However, as Hannum acknowledges, economic sanctions against regime that violates human rights can be seen problematic, since there is a danger that those sanctions will harm the population in that regime more than it will harm the forces behind the violations.²⁹

The ambiguous position of human rights violations in the Security Council’s determinations can be seen at least in two ways: there are several cases where the Security Council has failed to enforce sanctions or intervention in a crisis situation of gross human rights violations³⁰ and when it has been capable of acting, this has often been too late.³¹ In cases, where the Security Council has eventually acted, the worst parts of the human rights catastrophes have already passed.³² It is stated here, that the demand of clear proof and the caution that has been underlying Security Councils work³³, can have a severe influence on the changes to improve the human rights situation before it is too late.

Conclusions – What could be done and what would be done with the case of Abida?

Adiba is a country that has two major ethnic groups, Abidees and Essurians (Essurians being the minority), a country that has ratified the Covenant of Civil and Political Rights with its additional protocol and a country that has a history – although a short one – of a democratic rule. Today, Adiba is ruled by a non-elected military regime that violates the basic human rights of its population by controlling the media and transportation, by enforcing people to flee to neighboring countries due to lack of food that is caused by the unwillingness, lack of resources and capabilities of the government and due to persecution that the government performs. There are clear signs of ethnicity based discrimination and persecution on view: Most of the reports of disappearances are concerning Essurians and the Essurians are considered as the “embodiment” of the resistance movement against the military rule. The situation is now escalating, since Essuria, the neighbor of Abida, declared to

---

²⁶ Wallens, 2003, pp.23

²⁷ Wallens, 2003, pp.59

²⁸ Hannum, 2009, pp.70.

²⁹ Ibid. Pp.68

³⁰ Hannum, 2009, pp.70. See also Le Mon – Taylor, 2004, pp.228

³¹ Le Mon – Taylor, 2004, pp.227-228

³² Ibid.

³³ Wallens, 2003, pp.23, 25

protect its people (Essurians) and to punish those who violate the rights of any Essurian. Both countries are currently preparing for war.

After what is demonstrated in the previous chapters, it could be argued, that the situation in Adiba qualifies as a threat to the international peace. The clearest sign of this qualification is the fact that the situation has continued to a state where the basic units of international system – states – are preparing for interstate war. This would have been seen as a threat to the peace already during the first years of United Nations.³⁴ More interesting is, however, that the situation in Adiba should have qualified as a threat to the peace already in 2007, when over 150 000 people fled their homes to neighboring countries Essuria and Basau. At this point already, there was a widespread hunger caused by violations of human rights and a refugee flow that was causing severe problems for the neighboring countries. The situation in Adiba in 2007 looks familiar when comparing it with the situation of Kurds in Iraq in 1991, when the Security Council condemned the violations of human rights creating a refugee flows that created a threat to the peace.³⁵ The most interesting question to be asked in the case of Adiba is whether the Security Council would act without the refugee flows? It is referred above in this essay to Wallens arguments about necessary proofs and evidence that the Security Council has to have before it can act in the situation.³⁶ By looking the case in question as well as other cases like Iraq, East Timor, and Darfur, mass refugee flows - also when they appear inside borders – seems to be the smallest common denominator that is needed as an evidence of severe violations of human rights.³⁷

There is still one factor in the case of Adiba that demands a special scrutiny. In Adiba a freely elected parliament was overthrown in 1986. As it is argued in this essay, an overthrow of a freely elected government contributes to the determination of a threat by the Security Council. While it is not presumed that an overthrow of a freely elected government would in itself create a threat needed to stimulate countermeasures from the Council, it is interesting to notice that in this case the illegitimate military rule together with violations of basic civil and political rights (when the country had signed the Covenant of Civil and Political Rights), did not, even when put together, create a threat big and clear enough for the Security Council to enforce sanctions already in the 1990s. This contributes to the argument that in order for the Security Council to use its power under Chapter VII, human rights violations still have to cross a certain – relatively high – state of severity and that in many cases that severity is proved by mass refugee flows.

---

³⁴ See for example Le Mon – Taylor 2004, pp.201

³⁵ Wallens, 2003, pp.43

³⁶ Wallens, 2003, pp. 23

³⁷ Wallens, 2003, pp.43-44; concerning East-Timor: Security Council, Resolution 1264 (1999), Security Council Resolution 1564 (2004); resolution for situation the returning to home of the refugees and IDPs

Bibliography

Primary Sources:

Charter of the United Nations

Security Council Resolution 1264 (1999)

Security Council Resolution 940 (1994)

Security Council Resolution 794 (1992)

Secondary Sources:

Clapham, Andrew, “United Nations Charter-Based Protection of Human Rights”, in Krause, Catarina & Martin Scheinin (eds), *International Protection of Human rights. A Textbook*. Turku/Åbo: Institute for Human Rights, Åbo Akademy University, pp. 79.103, 2009.

Hannum, Hurst, “The United Nations and Human Rights”, in Catarina Krause & Martin Scheinin (eds), *International Protection of Human Rights. A Textbook*. Turku/Åbo: Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, pp. 61-78, 2009.

Le Mon, Christopher – Taylor, Rachel S., “Security Council Action in the Name of Human Rights: From Rhodesia to the Congo”, in *U.C. Davis Journal of International Law and Policy*, Westlaw, pp. 197-228, 2004.

Wellens, Karel, “The UN Security Council and New Threats to the Peace: Back to the Future”, in *Journal of Conflict and Security Law*, Vol 8, pp. 15-70, 2003.

KVPOA1 – kevät 2011:

Historiallisen sosiologian sovellukset kansainvälisissä suhteissa

Johannes Lehtinen

Johdanto

Käsittelen tässä esseessä historiallisen sosiologian sovelluksia kansainvälisten suhteiden alalla. Tartuin aiheeseen Olsonin teoksen *International Relations Then And Now. Origins and Trends in Interpretation* pohjalta. Kyseinen teos on kirjoitettu vuonna 1991, joten osa sen kansainvälisten suhteiden historiaan tarjoamista näkemyksistä vaikuttaa vanhentuneilta. Näkyvin huomio on kielellisen käänteen puuttuminen. Myös sosiaalinen konstruktivismi oli ilmeisesti vasta tulossa alalle kirjan kirjoittamishetkellä. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin kansainvälisten suhteiden teoriakenttä on muuttunut huomattavasti. Tässä muutoksessa historiallinen sosiologia voisi tarjota varteenotettavan vaihtoehdon uusien teoreettisten näkökulmien luomiseen.

Otan lähtökohdakseni kolme erilaista tapaa soveltaa historiallista sosiologiaa kansainvälisten suhteiden tutkimukseen. Ensimmäisenä tarkastelen Michael Mannin näkemystä yhteiskunnista päällekkäisten ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa olevien vallan verkostojen muodostamina kokonaisuuksina.¹ Avaan Mannin näkemystä sosiaalisen vallan rakentumisesta lyhyesti. Toiseksi käsittelen Hobsonin² esille nostamaa vaihtelevien historiantulkintojen mahdollisuutta historiallisen sosiologian alalla. Kolmanneksi tarkastelen Curtisin painottamaa mekanistista tulkintaa historiallisesta sosiologiasta³. Lopuksi teen yhteenvedon näiden lähestymistapojen sisältämistä uusista avauksista ja potentiaalisista ongelmista.

Sosiaalisen vallan neljä perustaa

Mann oli ensimmäisiä tutkijoita, joka toi historiallisen sosiologian osaksi kansainvälisten suhteiden tutkimusta. Hän poikkesi tutkimuksessaan neorealismia ja neoliberalismia painottavasta valtavirrasta.⁴ Mannin mukaan yhteiskunnat eivät muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta, joka olisi purettavissa systemaattisesti osiin. Tämän vuoksi analyysissä ei ole mahdollista tehdä erottelua sosiaalisen toiminnan ja sosiaalisen rakenteen välillä. Todellisuudessa yhteiskunnat muodostuvat

---

1 Olson et. al. 1991.

2 Hobson et. al. 2008.

3 Curtis et. al. 2010.

4 Olson 1991, 184-185.

päällekkäisistä ja ristikkäisistä vallan verkostoista. Analyysin kohteena tulisikin olla näiden verkostojen välinen vuorovaikutus.⁵

Mannin mukaan on havaittavissa neljä keskeistä sosiaalista verkostoa, joille vallankäyttö yhteiskunnassa perustuu. Nämä ovat ideologinen, sotilaallinen, taloudellinen ja poliittinen valta. Kunkin ulottuvuuden painoarvo riippuu siitä, missä määrin sen piirissä on mahdollista toteuttaa sosiaalista organisoitumista. Organisoitumiseen liittyvät haasteet koskevat kommunikaatiota, logistiikkaa ja mahdollisuuksia hallita alueita ja ihmisiä. Vaihtelevissa historiallisissa olosuhteissa eri vallan verkostot painottuvat eri tavoin määritellessään sosiaalisen organisoitumisen muotoja.⁶ Mikään vallan lähteistä ei ole jatkuvasti hallitseva tai muuttumaton ja verkostojen ajallinen ja maantieteellinen ulottuvuus vaihtelee.

Tämän vaihtelevan kehityksen seurauksena yhteiskunnat eivät ole yhteismitallisia. Pelkistettyjen positivististen mallien tai pysyvien lainalaisuuksien löytäminen niiden piiristä on Mannin lähestymistavassa mahdotonta. Mannin mukaan yhteiskunnallisen vallan verkostot ilmenevät pääsääntöisesti kahdessa erilaisessa järjestäytymismallissa. Hallitsevien imperiumien mallissa sotilaallinen ja poliittinen valta ovat keskiössä. Valta perustuu pääasiassa sotilaalliseen voimakäyttöön.⁷ Napoleonin Ranska tai kylmän sodan suurvaltapolitiikka ovat esimerkkejä edellä mainitun kaltaisista hallintamalleista. Toinen vaihtoehto ovat useiden eri valtakeskittymien muodostamat sivilisaatiot, joissa ideologisen ja taloudellisen vallan verkostot ovat hallitsevia. Vallankäyttö perustuu monijakoiseen ympäristöön, jossa valtaa käyttävät pienemmät paikalliset toimijat. Hallinta tapahtuu ennemmin ympäröivään kulttuuriin perustuen kuin yksittäisen auktoriteetin asettamasta pakosta.⁸ Keskiajan feodalistinen Eurooppa tai nykyinen Euroopan Unioni vastaavat tätä näkemystä.

Mannin näkemyksen mukaan muutos on mahdollinen globaaleissa vallan verkostoissa. Hallitseva imperiumi ei ole välttämätön, vaan muutos voi toteutua valtakeskusta ympäröivien toimijoiden omaksuessa vallan tekniikoita keskukselta. Tällöin vallan neljä lähdettä saattavat ryhmittyä uudelleen ja muodostaa uusia hallintamalleja. Tämä näkemys jättää liikkumavaraa maailmanyhteisön ja yksilön välille.⁹

Historistinen historiallinen sosiologia

Lawson erottelee neljä eri historiamallia kansainvälisten suhteiden alalla. Jokaiseen historiallisen tutkimuksen orientaatioon liittyy niiden erityislaatuinen tapa lähestyä historiaa. Nämä neljä mallia ovat: historia ilman historismia (konstruktionismi), perinteinen historia (partikularismi), radikaali historismi (dekonstruktionismi) ja historistinen historiallinen sosiologia. Viimeinen malli sisältää kaikki kolme edellä mainittua lähestymistapaa ja lisäksi rekonstruktionismin. Nämä esimerkit sijoittuvat analyysinsa laajuudessa siten, että historia ilman historismia keskittyy yleiseen makro-

---

5 Mann 1986, 1-2.

6 Mann 1986, 2-3.

7 mt. 533-534.

8 mt. 533-534.

9 Olson 1991, 189.

tasoon ja vastaavasti perinteinen historia ja radikaali historismi painottuvat erityiseen mikro-tason tarkasteluun. Neljäs lähestymistapa historistinen historiallinen sosiologia kattaa molemmat analyysin tasot ja lisäksi niiden väliin jäävän keskitason.¹⁰ E. H. Carr on eräs keskeisimpiä historistisen historiallisen sosiologian esiin tuojia. Hän esittää yksinkertaisen mutta keskeisen kysymyksen historian luonteesta kansainvälisten suhteiden alalla. ”Mitä on historia?”¹¹

Näkemyks historyn merkityksestä on sidoksissa tutkimusorientaatioon. Historistinen historiallinen sosiologia poikkeaa merkittävästi kolmesta muusta historiamallista. Mega- ja makrotason tutkimukseen suuntautuneet tutkijat pyrkivät häivyttämään historyn erityispiirteitä, luodakseen yksinkertaisia positivistiseen tutkimusorientaatioon soveltuvia malleja.¹² Tällöin historia näyttäytyy vapaasti tulkittavana ilmiönä, jota voidaan soveltaa halutulla tavalla. Tämän suuntauksen ongelmana on, että se pyrkii liiallisiin yleistyksiin, jotka puolestaan voivat johtaa lähteiden liian vapaaseen tulkintaan. Historyn tarkastelu jatkumon partikularistisessa päässä nostaa esiin toisenkaltaisia ongelmia. Jos historialliset ilmiöt ja tapahtumat nähdään erillisinä toisiinsa kytkeytymättöminä ilmiöinä, näyttäytyy historia sarjana havaintoja, joiden välille ei ole mahdollista muodostaa jatkumoa. Historistinen historiallinen sosiologia pyrkii paikkaamaan tätä puutetta ja rakentamaan siltaa näiden kahden ääripään välille. Tämän näkemyksen mukaan historia on sosiaalinen prosessi, jossa ilmiöt ja tapahtumat luovat monimutkaisen ja moni-ilmeisen jatkumon¹³.

Historyn tarkasteleminen prosessina vaatii historiallisen kontekstin huomioimista lähteiden tulkinnassa. Historia näyttäytyy dialogina menneen ja nykyhetken välillä.¹⁴ Näin ollen ei ole mahdollista tuottaa varmoja historiallisia totuuksia toisin kuin perinteisen historiantutkimuksen alalla on väitetty. Tämä tarkastelu poikkeaa myös radikaalista historismista, jonka keskeinen tavoite on historiaan sisältyvien sortavien diskurssien purku ja paljastaminen – dekonstruktio. Historiallisen sosiologian alalla osallistutaan kyllä vallitsevien valtarakenteiden purkamiseen, mutta osin normatiivisestikin sosiaalisia rakenteita pyritään myös jälleenrakentamaan oikeudenmukaisemmassa muodossa.¹⁵ Näin ollen historiallinen sosiologia näyttäytyy potentiaalisesti vastuullisempana tapana lähestyä historiaa.

Historiallisen sosiologian tavoitteena on tulkita maailmassa ilmeneviä ilmiöitä jatkuvassa muutoksessa, pyrkii löytämään keskeiset vaikutussuhteet, ja erottaa ne vähemmän tärkeistä. Tässä prosessissa tulee jatkuvasti olla avoinna uusille faktoille ja uusille muutoksille. Samalla historiallinen sosiologia tekee selkeän eron positivistiseen ja yksinkertaistavaan historiantutkimukseen. Vaikka molemmat etsivätkin kausaalisuussuhteita ja vaikuttavuusmekanismeja, historiallinen sosiologia kiinnittää huomiota myös jatkuvuussuhteissa ilmeneviin katkoksiin ja epäloogisuuksiin sekä erilaisten historiallisten olosuhteiden ainutkertaisuuteen.

Vastauksena dekonstruktionistien ja radikaalien historistien esittämälle kritiikille kontekstisidonnaisuuteen liittyvistä ongelmista voidaan todeta, että historiallinen sosiologia ei pyri

---

10 Hobson ym. 2008, 420-421.

11 ma. 428.

12 ma. 428.

13 ma. 428.

14 ma. 429.

15 Hobson ym. 2008, 429.

tyhjentäviin totuuksiin. Skinnerin mukaan tulkinnan arvoa ei mittaa sen virheettömyys vaan sen uskottavuus ja järkevyyt. ¹⁶ Koska historiallinen sosiologia ei pyri positivistiseen tulkintaan, menee tällaiseen näkemykseen tähdätty kritiikki sen kohdalla ohi maalin. Historiallisen sosiologian vahvuus on sen näkemyksen laajuudessa ja kyvyssä analysoida eri tason ilmiöitä.

Historian mekanistinen tarkastelu

Curtis nostaa esiin kolmannen näkemyksen historiallisen sosiologian sovelluksista kansainvälisten suhteiden alalla. Hänen mukaansa sosiaalisten prosessien tarkastelussa keskeisiä ovat niiden sisältämät mekanismit.¹⁷ Tunnettuja sosiaalisia mekanismeja ovat sisällyttäminen ja ulkoistaminen, pakottaminen ja kapinointi, siirtolaisuus, kolonisaatio ja tekninen innovointi.¹⁸ Tämä lähestymistapa pyrkii erottautumaan sekä positivistisia lainalaisuuksia ja laajoja teorioita rakentavasta historiakäsityksestä että tulkintaa painottavasta tutkimuksesta. Keskiössä ovat yhteiskunnalliset suhteet ja vuorovaikutus. Tämä avaa mahdollisuuden keskitason teorioiden luomiseen. Kansainvälisessä ympäristössä toimijat eivät ole pelkistettävissä yleisiin lainalaisuuksiin tai yksittäisiin ihmisiin.

Keskiössä ei ole pyrkimys tapahtumien ja ilmiöiden ennustettavuuteen, vaan historiallisten muotojen ja kontekstien parempaan selittämiseen.¹⁹ Sosiaalisten mekanismien tunnistaminen ei kuitenkaan ole irrallaan eri teoriaperinteistä eikä realismi-idealismi jaottelusta. Tarkasteltaessa ja arvioitaessa eri mekanismien painoarvoa muodostuu kuva niiden merkityksestä paljolti sen perusteella, mitä tutkija itse pyrkii korostamaan. Esimerkkinä näiden jaottelujen tuottamasta erilaisten mekanismien tulkinnasta ovat realismille keskeisen voimatasapainomekanismin tai liberalismille ominaisen instituutioiden sitovuuden korostaminen.²⁰

Mekanistinen sosiologia ei kuitenkaan ole yksiselitteinen lähestymistapa historiaan. Tähän suuntaukseen liittyy tarkastelu sen suhteen, missä määrin on mahdollista saada tietoa vielä havaitsemattomista, passiivisista tai ilmestymässä olevista historiallisista mekanismeista. Tämä kysymys jakaa mekanistisen sosiologian kannattajat kahteen pääsuuntaukseen. Riippuen siitä, millaiseen tieteenfilosofiaan tutkimuksessa tukeudutaan, lähestymistapa on joko realistinen tai pragmatistinen.²¹ Realistisessa lähestymistavassa sosiaaliset mekanismit ovat irrallaan yhteiskunnallisista olosuhteista. Tietyt sosiaaliset olosuhteet synnyttävät ilmiöitä, jotka eivät ole pelkistettävissä näiden olosuhteiden summaksi. Vaikka sosiaaliset ilmiöt kuten kapitalismi edellyttävät syntyäkseen tiettyjä olosuhteista, ei ole sanottua että kapitalistinen yhteiskunta voisi syntyä ainoastaan tiettyjen tarkasti määriteltyjen olosuhteiden vallitessa. Realistisen suuntauksen mukaan ei ole mahdollista löytää universaaleja edellytyksiä tietyille yhteiskunnallisille ilmiöille ja tapahtumille, koska maailma on avoin järjestelmä. Sen sijaan tietyt olosuhteet sisältävät rakenteissaan potentiaalia erilaisten prosessien syntymiseen. Näin ollen ei ole aina mahdollista

---

16 Skinner 2002, 122.

17 Curtis 2010, 433.

18 Pickel 2004, 176.

19 Bunge 2004, 182.

20 Curtis ym. 2010, 449.

21 ma. 449.

havaita, millainen sosiaalinen todellisuus prosessien lopputuloksena syntyy. Koska sosiaaliset rakenteet sisältävät potentiaalia erilaisiin kehityssuuntiin, on toimijoilla keskeinen rooli prosessien ohjaamisessa²².

Toinen tapa selittää sosiaalisten prosessien sisältämiä mekanismeja liittyy pragmatistiseen lähestymistapaan. Tämän näkemyksen mukaan prosessit eivät pelkistettävissä rakenteisiin ja toimijoihin. Ontologisenä lähtökohtana on, että sosiaaliset prosessit itsessään muodostavat yhteiskunnallisen todellisuuden. Sosiaalisten järjestelmien kompleksisuus on ymmärrettävissä vain näiden sosiaalisten mekanismien kautta. Pragmatistinen suuntaus ei tarkastele ennako-olosuhteita, joita vaaditaan tiettyjen prosessien olemassaoloon.²³

Mitä annettavaa historiallisella sosiologialla on kansainvälisille suhteille?

Edelle olen esittänyt kolme eri tapaa soveltaa historiallista sosiologiaa kansainvälisten suhteiden alalla. Historiallinen sosiologia voi toimia sillanrakentajana ja yläkäsitteenä hyvinkin erilaisissa tutkimuksellisissa kysymyksissä. Yhteiskunnallisen todellisuuden ymmärtäminen eri lähteistä kumpuavan vallan verkostoina, historiallisten sosiaalisten prosessien tarkastelu ja prosesseissa ilmenevien mekanismien analysointi ovat käyttökelpoisia lähestymistapoja kahdessa eri merkityksessä. Historiallinen sosiologia voidaan nähdä paluuna kansainvälisten suhteiden toiseen debattiin, joka käytiin luonnontieteistä kumpuavan behavioralistisen tutkimusorientaation ja perinteisen historiaa painottavan traditionalistisen tutkimussuuntauksen välillä.²⁴ Toisaalta historiallinen sosiologia toimii ajallisena ja tilallisena sillanrakentajan, sillä se mahdollistaa historiallisen tarkastelun eri aikajakumoille. Historiallinen sosiologian keinoin voidaan lähestyä tilallisesti uusia ulottuvuuksia, koska analyysi voi vaihdella laajuudessaan ylivaltiollisista rakenteista aina yksittäisten kansalaisten toimijuuteen. Tämä historiallisen sosiologian ”katolinen” ulottuvuus on myös haaste, sillä sisällyttäessään erilaisia lähestymistapoja laajalla skaalalla teorian määrittely vaikeutuu.²⁵

Historiallisella sosiologialla on pyritty rakentamaan siltaa behavioralismin ja traditionalismin välille. Pelkistäen kyse on yrityksestä sovittaa historiallinen ja tieteellinen näkemys yhteen. Kysymys on ensisijaisesti kansainvälisten suhteiden epistemologiasta ja metodologiasta. Tässä suhteessa ongelmaksi muodostuu, että prosessien sisäisten mekanismien analyysi korostaa ennen kaikkea mekanismien ontologista merkitystä. Mekanismien olemassaolo hyväksytään varsin yksiselitteisesti. Sen sijaan kysymykset siitä, mistä prosessi johon mekanismit sisältyvät muodostuu, miten prosessi tai mekanismi voidaan tunnistaa tai mitä kriteerejä niille tulee asettaa, jäävät vähemmälle huomiolle.

Ilmeisesti historiallisen sosiologian alalla on tarkoituksellisesti pyritty välttämään pelkistettyjä näkemyksiä kansainvälisestä teoriasta. Tämä tekee suuntauksesta kiehtovan, sillä tarkkojen

---

22 Curtis et. al. 2010, 449.

23 ma. 450.

24 ma. 450.

25 Hobson ym. 2008, 433.

määrittelyjen välttäminen näyttäisi luovan mahdollisuuden tarttua hyvin erilaisiin tutkimuskysymyksiin. Laaja määrittely on kuitenkin haastavaa, sillä se tekee teorianmuodostuksesta melko irrallista. Tällöin yhteismitallisten argumenttien löytäminen voi olla ongelmallista. Lisäksi historiallinen sosiologia näyttäisi tarvitsevan tuekseen erilaisia metodologisia apuvälineitä. Sosiaalinen konstruktivismi voisi olla eräs yhteen sovitettava lähestymistapa historiallisen sosiologian kanssa.

Toisaalta kritiikki historiallisen sosiologian määrittelemättömyydestä ei välttämättä osu täysin kohdalleen, sillä tätä tutkimussuuntausta ei tarvitse yrittää rakentaa pelkistetyksi ja tiiviiksi teoriaksi, vaan laaja-alaiseksi näkemykseksi kansainvälisistä suhteista.

Historiallisen sosiologian alalla on esitetty keskeinen kysymys historian luonteesta kansainvälisissä suhteissa. Edellä esittämäni tavat lähestyä historiaa mahdollistavat historian tarkastelun sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Sosiaalisia prosesseja voidaan tarkastella yhtä lailla vuosisadan kuin vuosineljänneksenkin aikajänteellä. Tämä näkemys jättää tilaa pitkäkestoisille historiallisille prosesseille, mutta erottautuu deterministisestä ja yksinkertaistavasta historiantulkinnasta. Tällöin historiallisten ilmiöiden ja olosuhteiden erityispiirteet nousevat esiin. Ajallisen ulottuvuuden lisäksi historiallinen sosiologia mahdollistaa analyysin laajentamisen myös tilallisesti. Prosessit koskettavat yhtäläisesti niin suvereneja valtioita kuin yksittäisiä ihmisiäkin, joten lähestymistapa on avara.

Tilallinen ja ajallinen liikkumavara ja irrottautuminen positivistisista ja postpositivistisista teoriaperinteistä antavat tilaa uusille teoreettisille avauksille. Analyysin ulottuessa erikokoisten yhteisöjen ja yksittäisten ihmisten toimijuuteen, saattaa tällainen tutkimus toteuttaa myös emansipatorisia pyrkimyksiä. Uusien teorioiden suhde historian luomiseen on valtarakenteiden purkamiseen keskittyviä postpositivistisia suuntauksia vastuullisempi. Historiallisen sosiologian suunnalla voidaan ottaa askelia dekonstruktioismin tuolle puolen, jossa paljastettujen vallan mekanismien tilalle on mahdollista rakentaa uusia oikeudenmukaisempia toimintatapoja. Tämä jälleenrakennus on mahdollista, mikäli samanaikaisesti tunnustetaan positivismiin sisältämien yksinkertaistusten vaarat.

Lähteet

Olson William C. - A. J. R. Groom (1991), *International Relations Then and Now. Origins and Trends in Interpretation*. Lontoo: Harper Collins Academic.

Bunge, Mario (2004), "How Does It Work?: The Search For Explanatory Mechanisms", *Philosophy of Social Sciences* 34 (2): 182-210.

Curtis, Simon – Koivisto Marjo (2010), "Towards a Second "Second Debate"? Rethinking the Relationship between Science and History in International Theory", *International Relations* 24 (4): 433-455.

Hobson, John M. - George Lawson (2008), "What is History in International Relations?", *Millenium - Journal of International Studies* 37 (2): 415-435.

Mann, Michael (1986), *The Sources of Social Power*. Cambridge. Cambridge University Press.

Pickel, Andreas (2004), "Systems and Mechanisms: A Symposium on Mario Bunge's Philosophy of Social Science", *Philosophy of Social Sciences* 34 (2): 169-180.

Skinner, Quentin (2002), *The Practise of History and The Cult of The Fact.* Teoksessa: Skinner, Quentin, *Visions of Politics, Volume One: Regarding Method*, Cambridge: Cambridge University Press.

KVPOS2 – syksy 2011:

The Story of the World and Theory How Narrative Analysis and Knowing are Related

Miika Tomi

INTRODUCTION

The type of a relationship that exists between theory and the world is a question that fascinates scholars and students of International Relations around the world. What can be known and what is beyond knowing? Is the association more like a firm long-lasting marriage or rather a casual open relationship, if we were to use the terminology of human relationships? The ontological questions are a matter of existence to science. If no scientific knowledge can be retrieved from the world, then what is the role of science; if the answer is yes, then what can we know exactly? In this essay I will firstly provide a basis for the theoretical and methodological approaches. Secondly I will discuss the ontological questions in International Relations and lastly provide a conclusion to the question posed.

I will argue that the world is not based on an objective reality, but rather is socially constructed (Fierke 2007: 176). Narrative analysis, a methodology that pairs well with the theory of social constructivism due to their common nature of social reality, identities and the role of language, goes further in claiming that what is essential is not whether the story is true or untrue – but what is believed by the audience and becomes legitimized through that act (Paul Veyne 1988: 21). It is therefore essential to understand how reality is constructed via political narratives. For example governments have a striking ability to make their citizens believe political claims as discourses of the reality. The classic example is how the Bush Administration created a link between the 9/11 terrorist attacks and the Saddam Hussein regime. One week after the tragedy only 3 percent of the Americans believed that the link existed. In a poll conducted in August 2002 already 53 percent of the Americans had become supportive of the idea. In March 2003 the number rose to 60 percent and in September 69 percent of the Americans held Hussein responsible for the Twin Tower strikes. (Kessler & VandeHei 2004; Kull & Ramsay & Lewis 2003; Milbank & Deane 2003.) As Hancock (2010: 60) presents, the statesmen can by continuously claiming a statement to be true, make it believed no matter if it would not be based on a widely accepted knowledge.

THE LANGUAGE OF OUR MAKING – THEORY AND METHOD

In this essay I will look at the world through the conceptual framework of social constructivism and narrative analysis. Social constructivism provides the world to operate within and the narrative analysis provides the tools to approach the ontological questions. The theory will therefore answer to questions *what* to know and the methodology to *how* to know questions.

According to constructivists, the reality is not based on the concept of objective truth but rather exists in the interactions between the actors, and therefore is a world of our making (Onuf 1989, Wendt 1992). With such an ontological worldview the importance of the *how* question becomes underlined. If the world is what we make of it and the various realities are simply created by us, then the ways of communicating about it evidently become more interesting. Language as a principal means of human communication is fundamentally social, and it is not merely a mirror for objective reality. The actors are socialized to use language. Language should not only be seen as a series of real and false interpretations, but as a rule-based process in which social actors construct their own world by using words. For example, the most important identities in the former communist Yugoslavia were very different from the identities for those who were born as Serbs, Croats and Muslims in the same area. Identities may start as interpretations, which later are formed through language into action. In Yugoslavia the former neighbors became enemies who wanted to destroy each other. International Relations are therefore socially constructed and expressed through language and stories. (Fierke 2007: 168–169, 175-176.) Language creates reality, but the reality is not one and only.

Michael Foucault (1980: 60) in the other hand sees language as an instrument of power, which consists of an "ensemble of rules according to which the true and the false are separated and specific effects of power attached to the true". The dominant discourse of ethics is thus in itself an exercise of power because it determines for the public the framework where knowledge can be processed and interpreted. (Clarke & Halper: 2004.) Narratives are an exercise of power to define right and wrong, the public debates and the silences. One of the most quoted definitions of narratives is written by a Frenchman Roland Barthes (1977: 79). To him narratives portray themselves as a numberless phenomenon, found everywhere in written and spoken language, fixed or moving images, gestures and the mix of all of these. They are present in every age, place and society. There are no people without narratives. "It is simply there, like life itself." Narrative analysis therefore means simply the process of examining storytelling, story creation and the plot. (Franzosi 1998: 528; Riessman 1993: 1.) Elinor Ochs & Lisa Capps (2001: 57) indicate that a narrative consists of a beginning, middle and ending and should be directed to an audience that understands and interprets the content independently. Narrative analysis as a method provides the researcher with the tools to examine the discourse between the reader and the text or the text and the social reality. (Franzosi 1998: 517.) The researchers must re-tell and construct the stories themselves and then go even further to see how the narratives of practice unfold and the stories unwind (Czarniawska 10: 2004).

WHAT CAN WE KNOW THROUGH NARRATIVES?

Fisher (1984) portrays the human beings as *Homo narrans*. All people are storytellers by nature. The stories complete our experiences and help us understand how other individuals act and also predict their actions since the stories are the principal form of human communication. (Lieblich & Tuval-Mashiach & Zilber 1998: 7.) Paul Veyne (1988: 21) claims that the world cannot be simply stated as unreal – the reality can be unreal only if we do not believe in it. "The difference between fiction and reality is not objective and does not pertain to the thing itself: it resides in us, according to whether or not we subjectively see in it a fiction." It must be, therefore, that knowledge is not objective and stories cannot be categorized as true and untrue according to how real they are. What becomes essential is what the audience believes in; the order of the events is more meaningful than their reality (Czarniawska 1998: 6.) An Italian proverb puts it nicely *Se non è vero è ben trovato* (even if it's untrue it is still beautifully said).

The plot is what makes the story understandable (Polkinghorne 1987). The order gives the story the credibility it requires to be affective. The plot needs to be seen as a logical and to form a clear entity since chronological events can be easily and independently fulfilled by the audience as causal. (White 1973: 20.) It is therefore the plot rather than the truth or falsity that determine the power and effectivity of the story (Bruner 1990: 44). When a story is not understood, it is not because one is unable to place the information into a proper category, but rather because the events will not integrate into a plot that makes sense. Thus, narratives *exhibit* an explanation instead of demonstrating it. (Polkinghorne 1987: 21.)

Stories have always a plot and a narrator. The narrator should lay the plot separately into the story so that it can be defined as narrative. Different techniques can be used to implement the plot into a story. In historical stories the plot must be always found instead of systematically embodied by human beings not to be seen as shameful. (White 1973: 20.) Telling a story is always about making conscious or unconscious decisions about what is told and left untold and practicing the power of the narrator (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 18). Storytelling is therefore always tied to intentions and rational decisions and is aimed into influencing the selected target audience. It is impossible to understand the human behavior isolated from its intentions and to understand the intentions becomes unreachable if the situation where they become understandable is not taken into account. (Schütz 1973.) Or as Bruner (1986) portrays it: *the narrative mode of knowing consists of an organizing experience with the help of a scheme assuming the intentionality of human action.*

Human beings are not only direct narrators but also conduct this behavior indirectly working for various institutions and organizations that control and direct the human memory and opinions on those fields that they operate by rephrasing the passed events, by hiding their action and affecting the human emotions. Institutions aim to be portrayed as invisible and impersonal. (Douglas 1986: 92, 98.) Since more and more of their action is based on fiction, the preferred task of the scholars is in unfolding the stories and revealing how the fictional narratives are created and maintained (Czarniawska 1998: 11). An impersonal international organization is seen as legitimate since its actions are not tied to individual human beings. Therefore it is not beneficial to reveal the interests that guide its actions unless the legitimacy is questioned. (Steffek 2003: 250, 261.) Also every era has competing stories but it often makes sense to speak of the dominant or prevalent story (MacIntyre 1981/1990: 129). Some stories are excluded not on the basis of the validity since no objective reality prevails but depending on the form of their plot. Any particular plot becoming the dominant story has in itself been an exercise of power by someone. Finally, the relationship between the science and the narratives is a powerful one. At the same time as science requires narratives for its own legitimacy to justify why scientific knowledge should be important in the first place, it denies narratives as a form of knowledge: it fiercely refuses to return the favor it has been given (Loytard 1979/1986: xxv).

CONCLUSIONS

In the socially constructed world one cannot rely on objective knowledge but to conceptualize it through various narratives constructed at different times. In order to understand the story we need to look into the depths of the plot and how it is constructed. Narratives, as a form of communication that can be found everywhere in all the interpersonal spheres, are the exercise of power that is followed by intentioned or unintentional consequences. Speech influences the audience according to what the narrator has said or left untold. The circumstances and intentions have to always be considered in order to understand the narrator that might try to hide them. The scholars are left with the responsibility to unfold the stories, to reveal what they are based on and how they are

legitimized. The relationship of the theory and the world is therefore not either like a firm long-lasting marriage nor a casual open relationship. It is more like a first date where the theory tries by asking questions to realize whether the narrative of the world is a convincing and appealing, still always keeping in mind that it is just a story. The world and the theory can never be married and entwined since no objective reality exists. The theory is truly beneficial when it understands the multidimensional nature of the world and seeks to unfold it through a healthy and skeptical approach. As a response to my initial questions, it can be thus said that knowledge can be obtained through different narratives that are told. Some of them are dominant in a given time period and some are not. None can however be claimed as true or untrue. How then do we reach knowledge? This can be achieved through deconstruction of the plot and the mechanisms used to implement it into the story. Knowledge is a story that must be opened and examined to understand it. Through this process the world can be better theorized. What a wonderful story that is indeed.

SOURCES:

- Barthes, Roland (1979) "From work to text", in Josué V. Harrari (ed.) *Textual strategies Prospectives in Post-structuralist Criticism*. Itacha, NY: Methuen, 73–81.
- Bruner, Jerome (1986) *Actual Minds, Possible Worlds*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bruner, Jerome (1990) *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Clarke, Jonathan & Stefan Halper (2004), *America alone the neo-conservatives and the global order*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Czarniawska, Barbara (1998), *A narrative approach to organization studies*. Qualitative research methods. Volume 43. London, New Delhi. Thousand Oaks. SAGE Publications, Inc.
- Czarniawska, Barbara (2004) "Narratives in Social Science Research". London: Sage.
- Douglas, Mary (1986), *How institutions think*. Syracuse: Syracuse University Press.
- Fierke, Karin Marie (2007), "Constructivism". Teoksessa Dunne, Tim & Milja Kurki, Steve Smith (ed.). *International relations theories. Dicipline and diversity*. Oxford: Oxford University press.
- Fisher, Walter R. (1984) "Narration as a human communication paradigm: the case of public moral argument", *Communication Monographs*, 51: 1–22.
- Foucault, Michael (1980), *Power/knowledge: selected interviews and other writings 1972–1977*. New York: Pantheon.
- Franzosi, Roberto (1998), "Narrative analysis - Or why (and how) sociologists should be interested in narrative". *Annual Review of Sociology*. 24, pp. 517–554.
- Hancock, Jan (2010), "Woodrow Wilson revisited: Human rights discourse in the foreign policy of the George W. Bush administration". *European Journal of International Relations* 16 (1) 57–76. Sage.
- Kessler, Glen & Jim VandeHei (2004), "Misleading assertions cover Iraq War and voting records". *Washington Post*, 6 October: A15.
- Kull, Steven & Clay Ramsay & Evan Lewis (2003), *Misperceptions, the media and the Iraq war*. College Park: University of Maryland.
- Loytard, Jean-Francois (1979/1986) *The Postmodern Condition. A Report on Knowledge*. Manchester: Manchester University Press.
- MacIntyre, Alasdair (1981/1990) *After Virtue*. London: Ducksworth.
- Milbank, Dana & Claudia Deane (2003), "Hussein link to 9/11 lingers in many minds". *Washington Post*, 6 September. Saatavilla <<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A32862-2003Sep5?language=printer>>, luettu 11.10.2011.
- Ochs, Elinor & Lisa Capps (2001), *Living narrative*. Cambridge: Harvard University Press.
- Onuf, Nicholas (1989), *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.

- Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen (2009), *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Polkinghorne, Donald E. (1987) *Narrative Knowing and the Human Sciences*. Albany, NY: State University of New York Press.
- Riessman, Catherine Kohler (1993), *Narrative analysis*. Qualitative Research Methods. Series, No. 30. Newbury Park. Sage.
- Schütz, Alfred (1973), “On multiple realities”. Collected Papers 1, *The Problem of Social Reality*. The Hague: Martinus Nijhoff Publishers, pp. 207–259.
- Steffek, Jens (2003), “The Legitimation of International Governance: A Discourse Approach”. *European Journal of International Relations* 2003 (9), 249.
- Veyne, Paul (1988), *Did the Greeks believe in their myths?* Chicago: University of Chicago Press.
- Wendt, Alexander (1992), “Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics”. *International Organization* 46 (spring), 391–425.
- White, Heyden (1973), *Metahistory. The historical imagination in the nineteenth century Europe*. Baltimore: John Hopkins University Press.

VALTA8 – syksy 2010:

Juice Leskinen - Siniristoloppumme Kari Palosen politikoinnin ja politisoinnin teoriaa käyttäen

Sabina Mäki ja Aki Luoto

Johdanto ja aineiston esittely

Tutkimuksemme käsittelee Juice Leskisen säveltämää ja sanoittamaa kappaletta *Siniristoloppumme*, jonka sisältämiä viittauksia sekä kannanottoja selvitämme käyttäen apunamme Kari Palosen politikoinnin ja politisoinnin käsitteitä. Palosen metodologiaa käyttäen pyrimme käymään läpi tämän ajankohtaisiin poliittisiin ilmiöihin pureutuneen kappaleen kannanottoja aikansa tapahtumiin ja toimijoihin. Jaottelemme viittaukset tutkimuksessamme isompien teemojen alle.

Siniristoloppumme valikoitui tutkimuksemme aiheeksi erityisesti kappaleen sisältämien poliittisten kannanottojen ja poliittisten viittausten lukumäärän vuoksi. Kyseisen kappaleen sanat ovat lähes kokonaan viittauksia ja kannanottoja kyseisen ajankohdan poliittisen elämän tapahtumiin ja ajan merkittävimpiin poliittisiin toimijoihin. Teos sisältää sekä sävellyksensä että oheen tehdyn musiikkivideosa puitteissa myös useita visuaalisia ja auditiivisia viittauksia traditionaalisiin suomalaisiin instituutioihin. Sävellykseen esimerkiksi on ujutettu raskas kitarariffi *Siniristoloppumme* -kappaleesta, ja videolla käytetään Alko-tekstillä varustettua viinapullon korkkia ajalle muodikkaasti niin sanottuun skrättsäämiseen. Näiden kaikkien viittausten ja kannanottojen valossa halusimme tutustua teokseen tarkemmin, ja selvittää mitä Juice Leskinen halusi sanoa kappaleellaan.

Tutkimuksen taustaa

Suomi vuonna 1991

Siniristoloppumme julkaistiin vaiherikkaana vuonna 1991. Kasinotalous, kansainvälinen taantuma ja idänkaupan romahtaminen olivat ajaneet Suomen talouden syöksylaskuun. Vienti ei vetänyt, yrityksiä meni konkurssiin ja työttömyys kasvoi nopeasti. Holkerin hallitus ei ollut onnistunut toteuttamaan kaavailemaansa hallittua rakennemuutosta vuosina 1987–1991, ja Esko Ahon hallitus aloitti kautensa tukalassa tilanteessa huhtikuussa 1991. Syvenevän laman hoitoa kritisoitiin jo, ja syyllisiä etsittiin ankarasti.

Samaan aikaan Neuvostoliiton sisäpoliittiset ongelmat sekä Euroopan kiihtyvä yhdentyminen vaikuttivat Suomen asemaan idän ja lännen välissä. Neuvostoliitto natisi liitoksissaan, eikä idänsuhteista ollut enää edes taloudellista hyötyä entiseen tapaan. Kun Ruotsi heinäkuussa 1991 haki Euroopan Unionin jäsenyyttä, kiihtyi jäsenyyskeskustelu myös Suomessa. Kansa jakautui EU-kysymyksessä tasaisesti kahteen blokkiin. Pakkaa sekoitti kaiken lisäksi maahanmuuton lisääntyminen.

Levyn taustat

Siniristoloppumme ilmestyi vuoden 1991 *Taivaan kappaleita* -albumilla. Kyseistä albumia on yleisesti pidetty yhtenä Juice Leskisen tuotannon yhteiskunnallisesti kantaaottavimmista ja kriittisimmistä albumeista, ja se sisältääkin *Siniristoloppumme* -kappaleen lisäksi useita yhteiskuntakriittisiä teoksia. Syynä tähän kriittisyyteen saattaa olla erityisesti vuoden 1990 kuuluisa huumeoikeudenkäynti, jossa tuomittu huumerikollinen antoi väärän ilmiannon kertoessaan myyneensä Leskiselle ja hänen yhtyeelleen suuria määriä huumeaineita. Pitkään kestäneiden pidätysjaksojen ja oikeuskäsittelyiden jälkeen Juice Leskinen todettiin syyttömäksi kaikkiin syytteisiin ja hänet jätettiin tuomitsematta.

Leskisestä kirjan kirjoittanut vanha yhteistyökumppani ja yhtyetoveri Harri Rinne pitää vuoden 1990 huumeoikeudenkäyntiä syynä Leskisen yli vuoden jatkuneelle hiljaisuudelle tuotannon suhteen, ja toteaa kaikkien kokemusten ”purkautuneen *Taivaankappaleita* -levylle.” Rinteen mukaan Juice Leskinen oli pidätysaikanaan hyvin lähellä täydellistä hermoromahdusta, ja mikäli Leskisen taustajoukot eivät olisi saaneet suostuteltua sisäministeri Jarmo Rantasta päästämään hänet vapauteen, olisivat seuraukset artistin tulevalle tuotannolle saattaneet olla vakavat. Rinteen mielestä koko oikeusprosessi toi mieleen ”vääjäämättä Itä-Euroopan kommunistimaiden oikeudenkäynnit 40- ja 50-luvuilla.” Ainut ero näihin oikeudenkäynteihin oli Rinteen mukaan siinä, että Juice Leskinen ”ei ryhtynyt harjoittamaan stalinistista itsekritiikkiä”, vaan purki turhautumisensa vuotta myöhemmin *Taivaankappaleita* -albumille. (Rinne, 2002, 122-123)

Metodin esittely

Päätimme tutkia Juice Leskisen *Siniristoloppumme* -kappaletta hyödyntäen Kari Palosen politikointi- ja politisointiretoriikan käsitteitä. Politikointiretoriikassa olennaista on toimijoiden välinen poliittinen kamppailu, eivät niinkään asiakysymykset tai niiden ratkaiseminen. Keskeistä on tutkia poliitikkojen tyyppejä, politikoinnin retorisia tyynejä sekä kamppailutilanteiden retoriikkaa. Politikoinnissa on aina kyse eräänlaisesta performanssista, liikkeestä, jonka merkitys piilee esityksessä itsessään, ei sen ulkopuolella. Politisointi puolestaan on pelinavausliike, jolla osoitetaan ja avataan uusia politikoinnin mahdollisuuksia. Politisointiretoriikalla osoitetaan toiminnan pelivara, tematisoidaan uusia kysymyksiä ja puretaan vakiintunutta policya (Palonen & Summa 2001, s. 11-13).

Vertailtuamme aineistoamme ja valitsemaamme lähestymistapaa huomasimme, ettei aineistoamme voi juuri analysoida politisointiretoriikan näkökulmasta - *Siniristoloppumme* kun ei nosta esille ensimmäistäkään uutta teemaa. Päätimme kuitenkin tarkastella aineistoamme politikointiretoriikan

näkökulmasta. Pyrimme löytämään keskeiset aineistossa esiintyvät politikoinnin teemat ja tulkitsemaan, mitä Leskinen kustakin teemasta haluaa sanoa. Lopullisena tavoitteenamme on tulkita teoksen kokonaissanomaa.

Palosen ja Summan (1996, s. 10-11) mukaan retoriikkaa voidaan luokitella sen mukaan, mihin kielenkäytön tasoon huomio suunnataan. Näin voidaan erottaa puheiden ja esitysten retoriikka, argumentoinnin retoriikka sekä trooppien eli kielikuvien retoriikka. Avaimia tietyille tekstile tai kirjoittajalle tyypillisten ajatuskulkujen tutkimiseen voidaan nähdä nimenomaan trooppiretoriikassa. Pyrimmekin hyödyntämään aineistomme erilaisten politikoinnin teemojen analyysissä Leskisen runsasta trooppien eli kielikuvien sekä intertekstuaalisten viittausten käyttöä. Analyysin lopussa selvitämme vielä politikoinnin tutkimukselle olennaiseen tapaan aineistossamme esiintyvien poliitikkojen tyyppisiä ja rooleja.

Politikoinnin osa-alueet

Perehtyessämme aineistoon löysimme Leskisen sanoituksesta kaksi keskeistä, ajankohtaista politikoinnin teemaa, joita olivat talouspolitiikka ja ulkopolitiikka. Talous ja työ olivat 1990-luvun alun lama-Suomessa ajankohtaisia, kiisteltyjä aiheita. *Siniristoloppumme* -kappaleen sanoituksessa esiin nousevat voimakkaasti nimenomaan lama ja teollisuuden kriisi sekä niin kutsuttu hallittu rakennemuutos, jota Holkerin hallitus oli ajanut menestyksettä.

Ulkopolitiikan saralla keskustelua herätti Neuvostoliiton rakoilu, Euroopan yhdentymisen sekä Suomen rooli näiden kahden välissä. Leskisen sanoituksessa määrällisesti hieman vähemmälle huomiolle jäänyt, mutta ajankohtaan nähden merkittävä teema oli maahanmuutto.

Vaikka Leskinen ottaa kantaa useisiin ajankohtaisiin teemoihin, hän ei tee sitä suoraan kritisoiden, vaan nokkelien, ironisten kielikuvien avulla. Leskinen ei siis itse puhu *talouspolitiikasta* tai *ulkopolitiikasta*, vaan runsaita kirjallisuusviitteitä käyttäen esimerkiksi Wärtsilän armadasta, hallitusta rappaamisesta, Iivanasta sekä hapankaalin syönnistä. Tavoitteemme on kielikuvia tulkitsemalla ymmärtää, kuinka *Siniristoloppumme* kutakin politikoinnin teemaa kommentoi.

Talouspolitiikka

Lama ja teollisuuden kriisi

Talous on yksi keskeinen *Siniristoloppumme* -kappaleessa esiintyvä politikoinnin osa-alue. Leskinen kritisoi muun muassa Holkerin hallituksen ajamaa hallittua rakennemuutosta ja nostaa esiin juuri puhjenneen laman lieveilmiöt ja niiden hoidon. Telakkateollisuus ja Neuvostoliitto nousevat talouspolitiikan osalta keskeiseen asemaan.

Suomi ajautui 1990-luvun alussa ennen kokemattomaan lamaan, joka oli seurausta muun muassa rahoitusmarkkinoiden taitamattomasta vapauttamisesta, pankkien holtittomasta luotonannosta, kansalaisten lyhytnäköisestä kulutusvimmasta ja Neuvostoliiton romahtamisesta (Kiander 2001, 5). Yhtenä laman lähtölaukauksena pidetään suomalaisen teollisuuden lippulaivan, telakkateollisuuden, kasaantuvia vaikeuksia ja erityisesti Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssia vuonna 1989.

Sinistäkö? Valkostako? Paskasen harmaada!

Rannalla ruostuu Wärtsilän armaada!

(Tule apuun, Vanja! Tule apuun, Vanja!)

Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssi oli ollut suuri järkytys koko kansakunnalle, mutta toimintaa kuitenkin jatkoi Masa-Yards, joka vuonna 1991 myytiin edellen norjalaisomistukseen. Kysymällä "sinistäkö, valkostako" ja vastaamalla perään "paskasen harmaata" Leskinen viittaa mahdollisesti juuri telakkateollisuuden ulkomaille myyntiin. Voi myös olla, että hän haluaa kyseenalaista ja ikäänkuin tahrata Suomen teollisuuden menetyksen yleisemmällä tasolla. Viesti on joka tapauksessa kirkas: Puhtoisella, sinivalkoisella Suomella ei mene hyvin. Todellisuus on harmautta ja ankeutta.

Vuosikymmenten ajan Neuvostoliitto oli ollut suomalaisen teollisuuden merkittävin vientimaa. Vuonna 1991 talousvaikeuksien ja sisäpoliittisten ongelmien kanssa kamppaileva Neuvostoliitto alkoi kuitenkin natista liitoksistaan, mikä vaikutti myös Suomen teollisuuden tilauskantaan. Samaan aikaan teollisuutta koetteli kiristynyt kansainvälinen kilpailu sekä maailmanlaajuinen taantuma.

"Rannalla ruostuu Wärtsilän armada" viittaa epäilemättä telakkateollisuuden tilausten vähenemiseen. Käyttämättömät telakat ruostuivat rannoilla ehkä ihan konkreettisesti, mutta lauseen voi tulkita tarkoittavan myös laajemmin Suomen teollisuuden rattaiden ruostumista. Tilastokeskuksen mukaan koko laman jyrkin pudotus osui vuoden 1991 toiseen neljännekseen, jolloin viennin arvo väheni 20 prosenttia edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta (www.stat.fi).

Suurtyöttömyyden kynnyksellä osa suomalaisista varmasti toivoi, että vanha kunnon Neuvostoliitto olisi pelastanut suomalaisen teollisuuden - niin parjattuja kuin venäläiset olivatkin. Leskinen viittaa tilanteeseen huudolla "Tule apuun, Vanja!". Vetoamus muistuttaa läheisesti lentäväksi lauseeksi muodostunutta lausetta "Tule apuun Anja", joka esiintyi turkulaisen Pääkköset rap-yhtyeen kappaleessa *Eläinräikkäystä* vuonna 1989. Pääkkösten versiossa Anjalla viitattiin eläinsuojeluvaultutettu Anja Eerikäiseen, joka oli tullut tunnetuksi eläinten oikeuksien puolestapuhujana. Leskinen versiossa Anja väännytti kuitenkin Vanjaksi, jota on käytetty suomen kielessä halventavaan sävyyn venäläisistä puhuttaessa (<http://fi.wiktionary.org/wiki/vanja>). Huudahdus "Tule apuun Vanja" voidaankin nähdä ironisena kommenttina siihen, että hädässä jopa moitittujen venäläisten apu olisi kelvannut.

Hallittu rakennemuutos

Vuonna 1991 vallankahvaan tarttunutta Ahon hallitusta edeltäneen Holkerin hallituksen (1987-1991) talouspolitiikan keskeisiä tavoitteita olivat olleet työttömyyden alentaminen, hintojen nousun hidastaminen ja markan arvon säilyttäminen vakaana. Puhuttiin hallitusta rakennemuutoksesta. Hallitusohjelmassa painotettiin yritysten kansainvälisten kilpailuedellytysten kehittämistä sekä tulopoliittisen järjestelmän muokkaamista joustavammaksi (www.valtioneuvosto.fi). 1990-luvulle tultaessa ja viimeistään laman alkaessa kävi selväksi, että talouden muutos oli kaikkea paitsi hallittu. Kansainvälisille markkinoille pyrkineitä yrityksiä meni konkurssiin, työttömyys kasvoi ja vakaan markan politiikasta huolimatta devalvaation uhka leijui yllä. Leskinen purkaa hallittuun rakennemuutokseen liittyvää turhautumistaan seuraavasti:

Hallitus tulee! Hallitus tappaa!

Hallitus istuu. Hallitus ei kommentoi,

vaan hallitusti rappaa (päläpäläpälä...)

Hallittu rakennemuutos!

Hallitus näyttäytyy sanoituksessa toisaalta hyökkäävänä ja vahingollisena, toisaalta passiivisena, varovaisena ja hillittynä toimijana. Mahdollisesti ristiriita syntyy juuri siitä aktiivisuudesta, jolla hallittua rakennemuutosta aiottiin toteuttaa ja toisaalta siitä passiivisuudesta, jolla päälle painavaa lamaa lähdettiin hoitamaan. Rakennemuutos tuntui kansalaisista kaikkea paitsi hallitulta laman oireiden paljastuttua vuosikymmenen vaihteessa.

Samaan aikaan kun kansakuntaa alkoi ravistella ennennäkemätön suurtyöttömyys, oli julkisista leikkauksista ja hyvinvointipalvelujen ja -etuksien karsimisesta tulossa olennainen osa suomalaista lamapolitiikkaa. Laman aikaisen sosiaalipolitiikan seurauksena sosiaaliturvaetuksien tasot heikkenivät merkittävästi. Ahon hallitus kohdisti leikkaukset nimenomaan ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan ja julkiseen palvelutuotantoon. Siinä missä palkansaajien verotusta kiristettiin, pääoma- ja yritystulojen verotusta kevennettiin (Kiander 2001, 86-92).

"Paatos ja puutos ja kiitos ei", kommentoi *Siniristoloppumme*. Tällä letkauksella Leskinen viitanee taloustilanteen kurjentuessa ja työttömyyden kasvaessa aloitettuihin sosiaaliturvan leikkauksiin, joita kritisoitiin laajasti.

Ulkopolitiikka

Idänsuhteet ja maahanmuutto

Yksi kantavista teemoista kappaleessa on ulkopolitiikan käsittely Suomen ja Neuvostoliiton (myöhemmin Venäjän) suhteiden valossa. Suomen ja Neuvostoliiton välillä oli vuosikymmeniä vallinnut erityislaatuinen suhde YYA-sopimuksen (Ystävyys, yhteistyö ja avunanto) sekä kahdenvälisen bi-lateraali -kauppasopimuksen puitteissa. Tämä suhde oli kuitenkin ollut vuonna 1991 jo hetken murrosvaiheessa Neuvostoliitossa käynnissä olleiden uudistusten takia, ja niinpä Juice Leskinen tarttui Suomen ja Neuvostoliiton suhteen eri puoliin *Siniristoloppumme* -kappaleessa.

Aiemmin mainitun talouspolitiikan lisäksi Neuvostoliiton ja Suomen suhdetta tarkastellaan usealta suunnalta. Samalla pohditaan Neuvostoliiton vaikutusta Suomen suhtautumiseen ns. satelliittivaltioihin, joiden itsenäistymisprosessi oli alkanut. Tämä tulee esiin kappaleen toisessa säkeistössä, jossa pohditaan syitä suomalaisten vaikealle suhteelle Neuvostoliiton kanssa:

Malttia, Balttia! Malttia, Balttia!

Vaikka jo Puolassa risti on valttia.

Suomi on taikina. Karjala hiivana.

Siitä ei luovu Iivana viivana.

“Malttia Baltia” -lauseella viitataan silloisen Tasavallan Presidentin Mauno Koiviston varovaisiin lausuntoihin koskien muuttuvaa Eurooppaa. Presidentti Koivisto kehotti Baltian maita 1990-luvun alussa olemaan rauhallisia itsenäisyyspyrkimystensä kanssa, vaikka Puolassa itsenäistymisprosessi oli jo pitkällä. Lech Wałęsan Solidaarisuus-liike oli noussut suosioon jo vuonna 1988, ja ensimmäiset vapaat vaalit oli pidetty vuonna 1989.

Säkeistön jälkimmäisellä osiolla tunnettu kirjallisuuden ystävä Juice Leskinen viitanee vanhasta venäläispolitiikosta Aleksandr Kerenskistä vuonna 1917 tehtyyn tunnettuun pilkkalauluun (<http://www.uta.fi/suomi80/tieto8.htm>), jossa Kerenskin “leipoi tuiman taikinan”, jonka “suolaksi Kerenski aikoi pienen Suomen maan” ja jauhoiksi “Puolanmaan - - Viro hiivana”. Tässä tapauksessa sanoitusta on muutettu siten, että Toisen maailmansodan jälkeen hyvin paljon Suomessa esillä ollut Karjalan palauttamiseen liittyvä kysymys toimii “hiivana” elävöittämään suhteita koska “Iivana” (yleinen pilkkanimi venäläisille) ei Karjalasta suostu luopumaan. Neuvostoliitto oli vuosien varrella kieltäytynyt Suomen useista Karjalan palauttamiseen liittyneistä lähestymisyrittäyksistä. Maahanmuuttoon *Siniristoloppumme* -kappaleessa viitataan sen ensimmäisessä säkeistössä, jossa Leskinen viittaa lisääntyneeseen maahanmuuttajien lukumäärään Suomessa 1980-luvun lopulla. Suomeen suuntautui jo tuolloin työperäistä maahanmuuttoa, mihin oletettavasti säe “Raitti on ruskeena ryssää ja japsia” viittaa. Lisäksi Suomeen tuli kuitenkin vuosikymmenen vaihteessa pakolaisia Neuvostoliiton eri osista sekä humanitaarisin perustein. Erityisesti puhutteli vuonna 1988 alkaneen Somalian sisällissodan aiheuttaneet pakolaismäärät Euroopan maihin, myös Suomeen. “Somalia armasta, kotikylän lapsia” on myös viittaus Georg Malstenin vanhaan Amalia armas -lastenlauluun, joka alkaa sanoilla “Amalia armas, kotikylän lapsi.”

Raitti on ruskeena ryssää ja japsia,

somalia armasta, kotikylän lapsia.

Saattaisi hyvinkinvoitimme vähetä,

ellemme paluupostissa lähetä

kaappareita pitkin Siperian mettiä,

nehän on neukkujen... njetsettä.

Vuonna 1977 Aleksandr Zagirnjak ja Gennadij Sheludko kaappasivat neuvostoliittolaisen lentokoneen, jonka kapteeni laskeutui Helsinki-Vantaan lentokentälle kaappareiden vaatimuksista huolimatta. Kaapparit olisivat halunneet koneen laskeutuvan Tukholman Arlandan lentokentälle, koska ajattelivat turvapaikan järjestyvän Ruotsista Suomea helpommin. Suomen viranomaiset suhtautuivat tapaukseen erityisellä tarkkuudella, sillä he oletettavasti pelkäsivät tapauksen vahingoittavan Suomen ja Neuvostoliiton suhteita. Kaappaus päättyi ilman henkilövahinkoja muutaman vuorokauden kuluttua, ja kaapparit palautettiin takaisin Neuvostoliittoon (<http://www.ylioppilaslehti.fi/2002/020226/kaappaajat.html>).

Lentokonekaapparit saivat teostaan viiden ja kahdeksan vuoden vankeustuomiot, ja niinpä he olivat ymmärrettävästi ei-toivottuja henkilöitä Neuvostoliitossa. Tähän Leskinen viittaa lauseella “..neukkujen Njet-settiä”, jossa sanaleikin avulla yhdistetään venäjän ei-sana “njet” ja käsite “jet-set”. “Jet-set” oli varsinkin 80-luvulla yleinen termi viitattaessa ns. seurapiiri-ihmisiin.

Euroopan yhdentyminen

Suomen asema kahden suuren talousalueen välissä oli suuressa murroksessa 1990-luvun alun Suomessa. Keskustelu EU-jäsenyydestä oli käynnistynyt toden teolla kylmän sodan päätyttyä, ja valtapuolueiden EU-kannat muuttuivat jäsenyyden kannalta yhä suopeammiksi nopeassa tahdissa varsinkin Ruotsin haettua jäsenyyttä heinäkuussa 1991.

Olleessaan oppositiossa vuosina 1987–1991 Keskusta oli vastustanut jäsenyyttä, mutta hallitusvastuun myötä jopa Keskustan puoluejohdon kannat alkoivat kentän vastustuksesta huolimatta muuttua. Kansan parissa pelättiin, että jäsenyys heikentäisi ja rajoittaisi varsinkin maatalouden harjoittamista (www.eurooppatiedotus.fi). Suhtautuminen EU-jäsenyyteen jakoikin suomalaiset tasaisesti kahteen leiriin.

Kissojen tavalla tiiviillä kerällä

tahdomme loikoa Euroopan perällä.

Tahdomme turvetta seipäälle haalia.

Meillä ei syödä hapanta kaalia!

Toteamuksellaan “Meillä ei syödä hapanta kaalia” Leskinen viittanee Suomen omintakeiseen asemaan lännen ja idän välissä. Hapankaali kun kuuluu sekä venäläiseen että ruotsalaiseen ja saksalaiseen ruokakulttuuriin. Loruilu hapankaalista sekä kerälle käpertyneestä kissasta kuvaavat oivallisesti silloisten EU-kriitikoiden argumentaatiota. Kriitikothan arvioivat, että Suomi menettäisi Euroopan Unionin jäsenenä niin itsenäisyytensä kuin kulttuurinsa.

Erityisesti elintarvikeketjun EU-kriitikot olisivat halunneet pitää maataloudesta teollisuuteen kynsin hampain kansainvälisen kilpailun ulkopuolella. “Tahdomme turvetta seipäälle haalia” viittanee nimenomaan Suomen omaleimaiseen maatalouden tukijärjestelmään, joka mahdollisti kotimaisen maataloustuotannon siitäkkin huolimatta, että viljely pohjoisissa olosuhteissa oli kannattamatonta. Koska Leskisen ilmaisussa seipäälle haalitaan turvetta, oletamme, että kyseessä on ironinen ilmaisu, jolla Leskinen haluaa kyseenalaistaa Suomen maatalouspolitiikan järkevyyden.

Kattokaas vähän! Vetelin Ahoa,

ettei se vallan latvasta lahoa.

Nykyajan nuori on kauhea penska,

sille kun kelpaa ranska ja svenska!

Vetelistä kotoisin oleva Esko Aho valittiin Suomen pääministeriksi huhtikuussa 1991. Leskinen ei liene ollut ensimmäinen eikä viimeinen, joka riimitteli Ahon ja lahon yhteen. Vuonna 1992 Sepi

Kumpulainen muun muassa teki laulun, jonka nimi oli *Esko Aho (on ihan laho)*. Ahoa ja hänen hallitustaan kritisoitiin kovasti niin laman hoitoon kuin EU-jäsenyyteen liittyvissä asioissa. Yllämainitun lainauksen kaksi viimeistä lausetta viittaavatkin jälleen Suomen eurooppalaistumiseen ja nuorten sukupolvien yhä positiivisempaan asenteeseen integraatiokehitystä kohtaan.

Vaikea taloustilanne ja Suomen muuttuva kansainvälinen asema aiheuttivat suomalaisissa epävarmuutta ja ahdistusta, joka nousee esiin mielenkiintoisella tavalla aineistomme viimeisissä lauseissa:

Eläköön Suomi! Ja Åland! Ja Sulo ja

brr..brr..brr.. [...] brr..bruttokansantulo!

Vaikeat teemat *Siniristolopussamme* kulmineituvat lopussa Suomen, Ahvenenmaan ja Sulo Aittoniemen hurraamiseen. Ahvenenmaa oli ajankohtainen puheenaihe, sillä sen itsehallintolaki uudistettiin 1991. Saman vuoden toukokuussa kansanedustaja Sulo Aittoniemi esitti hallitukselle suullisen kysymyksen Ahvenanmaan itsehallintolakiehdotuksen ja suunnitellun ETA-sopimuksen mahdollisista ristiriidoista. Keskustelu Suomen EU-jäsenyydestä ajautui tätä kautta mielenkiintoisille, ehkä aavistuksen epärelevantteillekin poluille. Myöhemmin vuosina Aittoniemi on esittänyt edelleen eduskunnalle, että Ahvenanmaalle tarjottaisiin itsenäisen valtion asema. Viimeiset lauseet sekä taustalla soiva Martti Lutherin *Jumala ompe linnamme* muodostavat kuvan Suomesta, joka elää sekavassa tilanteessa luterilaisen perinteen, Euroopan integraatiokehityksen, lisääntyvien talousvaikeuksien ja eriskummallisten pikkukysymysten (jollaiseksi Ahvenanmaan tulkitsemme) kanssa.

Poliitikkojen roolit

Siniristoloppumme -kappale viittaa ajankohtaisten tapahtumien ohella useisiin ajankohtaisiin Suomen poliittisen elämän henkilöihin. Juice Leskisen hampaisiin joutuivat perinteisesti kaikki Suomen merkittävimmät ja näkyvimmat poliitikot, aivan kuten myös kaikki politiikan instituutiot - erityisesti Suomen Eduskunta (mm. “Arkadianmäen ongelmajätelaitos” albumilla Kuopio-Iisalmi-Nivala). *Siniristoloppumme* -kappaleessa Leskinen käsittelee viittä vuosikymmenen vaihteen merkittävää suomalaista poliitikkoa trooppien avulla ironisesti ja heitä epäsuorasti kiusoitellen.

Salkulle jatke syntymänynnystä!

Kompastuu kun ylittää uutiskynnystä.

[...]

E-e-e-e-en ko-ko-kommentoi

[...]

Svengitön säpinä on sydäneloissa.

Tanssivat kengät väärissä jaloissa.

Vuosina 1989–1991 Holkerin hallituksen ulkoasiainministerinä toiminut Pertti Paasio saa useassakin kohdassa osansa ryöpytyksestä. Tuon ajan tunnetuin änkyttävä ja kompasteleva poliitikko esiintyy kappaleessa hyvinkin sympaattisena hahmona. Paasioon liittyvistä kummelluksista kappaleeseen on ikuistettu erityisesti kohua herättänyt tapaus, jossa Paasio asteli toimittajien eteen eriparikengissä.

Kattokaas vähän! Vetelin Ahoa,

ettei se vallan latvasta lahoa.

Suomen tuolloinen pääministeri Esko Aho saa myös osansa Leskisen ryöpytyksestä. Aiemmin käsitelty sananparsi (Aho-laho) on kappaleessakin saatu hienosti laajennettua sanaleikkiin sisältäen Esko Ahon kotipaikkakunnan Vetelin. Ahoa Leskinen haluaa sekä “vedellä” eli ojentaa, että vahtia ettei hän tee typeryyksiä. Luottamus Esko Ahoon ei siis ole kovin korkealla.

Herra ja narri! Herra ja narri!

Herra ja narri! Holk.. (turpa kii, agitaattori!)

Vuosien 1987–1991 pääministeriä Harri Holkeria kohtaan ei suoranaisesti hyökätä kuin yhdessä kohdassa, mutta sitäkin voimakkaammin. “Herra ja narri” -toisto päättyy agitaattoriksi leimaamiseen niellen alleen “Holkeri”-sanon. Tällainen toiminta tuntuu viittaavaan tiettyyn poliitikkojen vastaisten toteamusten sensurointiin. Ei ole tiedossa viittaako Juice tässä johonkin tiettyyn tapaukseen.

Näiden yllämainittujen poliitikkojen lisäksi kappaleessa viitataan myös Sulo Aittoniemeen, Mauno Koivistoon ja Urho Kekkoseen. Näiden henkilöiden viittaukset kuitenkin liittyvät heidän sanomisiinsa (Aittoniemi ja Koivisto), tai ovat osa ns. syvemmän tason pohdintaa heidän statuksestaan (Kekkonen) ja niinpä ne on käsitelty työn muissa osissa. Henkilöiden lisäksi Leskinen hyökkää kovin sanoin erityisesti hallitusta vastaan, kuten aiemmin on mainittu.

Johtopäätökset

Siniristoloppumme on hyvin yhteiskunnallinen ja yhteiskuntaan kriittisesti suhtautuva kappale. Teoksellaan Leskinen pyrkii korostamaan ns. vanhan, hyvän Suomen ja uuden sekasortoisen Suomen eroa. Tämän hän tekee herättelemällä kuulijaa heti alussa kuuntelemaan sanomaansa.

Olemme tässä nyt oivaltamassa,

että on valtio huonossa jamassa.

Sanomaansa Leskinen korostaa tekemällä Urho Kekkosesta eräänlaisen vanhan ajan ikonin, joka haudan takaa kummastelee, mitä Suomessa on tapahtunut. Kekkosen maine on riisuttu ja kaikenlainen glooria on jäänyt taakse.

Kekkonen hiihti! Kekkonen kalasti!

nyt se on Kekkonen riisuttu alasti.

[...]

Kuka saatanan tunari taas tunaroi?

Urho Kekkonen myyttinen hahmo näyttäytyy heti kappaleen alussa “riisuttuna alasti”. Tässä viitataan Eppu Normaalin Aknepop-levyllä olevaan kappaleeseen *Kekkonen rock*. Vuonna 1978 Eppu Normaali vielä kyseli “miten käy Kekkoselta rock’n roll”, mutta 1990-luvulle tultaessa Juice Leskisen silmissä kuollut Kekkonen on riisuttu alasti ja hänen perintönsä on tuhottu. “Saatanan tunarit” taas on viittaus Urho Kekkonen vuonna 1975 professori Merikoskelle lähettämästä ns. “myllykirjeestä”, jossa hän haukkui Merikosken esittämää kritiikkiä virkanimityksiä kohtaan. Leskinen esittää kyseisen toteamuksen eräänlaisena kuolleen Kekkonen kritiikkinä hänen seuraajiensa toimintaa kohtaan.

Juice Leskinen käytti *Siniristoloppumme* -kappaleessa useita trooppeja ja intertekstuaalisia viittauksia korostaessaan aikaisemman ”ideaali-Suomen” ja tuolloisen tilanteen välistä eroa; kitara soittaa *Siniristoloppumme* -kappaletta ja iskee kipinää, politiikan suurmiehet ja talouden tapahtumat saavat myös sapiskaa. Leskinen ei kuitenkaan tarjoa mitään ratkaisua, vaan tyytyy kritisoimaan ja kommentoimaan sivusta. Tämä olikin Leskisen tuotannossa hyvin yleinen trendi - hän ei niinkään ollut minkään puolella, mutta enemmänkin kaikkea vastaan. Erityisesti hänen hampaissaan olivat institutionalisoitua valtaa käyttäneet toimijat, poliitikot ja Eduskunta etunenässä. Harri Rinne totesi asian kirjassaan seuraavasti:

“Juice on siis pääasiassa pilkannut politiikkaa ja poliitikkoja, joskus vain alleviivaamalla näkyviä humoristisia piirteitä, joskus suorastaan vimmoissaan. Ne mokomat kun kiusaavat häntä; ja hänhän ei niitä tarvitse.” - Harri Rinne, 2002, s. 119

Siniristoloppumme onkin ennen kaikkea aikansa kuva. Se julkaistiin Suomen historian pahimman laman huippuhetkellä, ja se onkin hyvä aikalaisdokumentti eräältä Suomen taitavimmista lyyrikoista. Mitään pelastusta tai ratkaisua Leskinen ei tarjonnut, mutta ei hänen yleisönsä sellaista kaivannutkaan. Koko *Taivaan kappaleita* albumi on “juicemaista” yhteiskuntakritiikkiä – kappaleita täynnä erilaisia teemoja kriittisesti käsiteltynä, mutta ei suuria ohjeita asioiden parantamiseksi.

Lähteet

Eppu Normaali (1978), Aknepop, Tampere: Poko Records

Hallitusohjelma - Pääministeri Harri Holkerin hallituksen ohjelma 30.4.1987, Valtioneuvosto.
<http://www.valtioneuvosto.fi/tietoa-valtioneuvostosta/hallitukset/hallitusohjelmat/vanhat/holkeri/Hallitusohjelma_-_Holkeri112891.jsp>

Juice Leskinen Grand Slam (1991), Taivaan kappaleita, Helsinki: Johanna Kustannus

Kekkonen, Urho (1978), "myllykirje"/8.5.1978, Helsinki

Kiander, Jaakko (2001), Laman opetukset - Suomen 1990-luvun kriisin syyt ja seuraukset. VATT-julkaisuja 27:5. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Palonen & Summa (1996), Pelkkää retoriikkaa. Tampere: Vastapaino

Rinne, Harri (2002), Juice On/ Juice Off, Helsinki: Like

Suomen tie EU:n jäseneksi, Eurooppatiedotus.

<<http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?nodeid=37838&contentlan=1&culture=fi-FI>>

SUOMI 1917-1918 Kerenski <<http://www.uta.fi/suomi80/tieto8.htm>>, luettu 14.11.2010

Vanja, Wiktionary. <<http://fi.wiktionary.org/wiki/vanja>>

Varjoja Helsingin yllä, Ylioppilaslehti

<<http://www.ylioppilaslehti.fi/2002/020226/kaappaajat.html>>, luettu 15.11.2010

Viennin romahdus ei lupaa hyvää, Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-06-01_001.html>

Liite 1.

Siniristoloppumme -kappaleen sanat:

Kekkonen hiihti, Kekkonen kalasti
nyt se on Kekkonen riisuttu alasti

Olemme tässä nyt oivaltamassa,
että on valtio huonossa jamassa.
Raitti on ruskeena ryssää ja japsia,
somaliala, armasta kotikylän lapsia.
Saattaisi hyvinkin vointimme vähetä
ellemme paluupostissa lähetä
kaappareita pitkin Siperiä mettiä,
nehän on neukkujen Njet-settiä.

Täättädättä-tättädädättää
Hallitus hoitaa hättää..
Kuka saatanan tunari taas tunaroi?
E-e-e-e-en ko-ko-kommentoi

Malttia Baltia, malttia Baltia,
vaikka jo Puolassa risti on valttia.
Suomi on taikina, Karjala hiivana,
siitä ei luovu Iivana viivana.
Demarin yllekö haalari?
(Ja se Oolannin raha oli?) Markka vai taalari?
Salkulle jatke, syntymänynnystä?
Kompastuu kun ylittää uutiskynnystä

Täättädättä-tättädädättää
Mikä mikä mikä mikä mättää?
Kuka saatanan tunari taas tunaroi?
E-e-e-e-en ko-ko-kommentoi

Svengitön säpinä on sydäneloissa,
tanssivat kengät väärissä jaloissa.
Herra ja narri, herra ja narri,
herra ja narri, holk.. Turpa kii agitaattori!
Sinistäkö, valkostaako, paskasen harmaata,
rannalla ruostuu Wärtsilän armada.
Tule apuun Vanja! Tule apuun Vanja!

Hallitus tulee, hallitus tappaa!
Hallitus istuu, hallitus ei kommentoi
vaan hallitusti rappaa.

”Hallittu rakennemuutos!”
Paatos ja puutos ja kiitos ei.
Kuka saatanan tunari taas tunaroi?
E-e-e-e-en ko-ko-kommentoi

Kissojen tavalla, tiiviillä kerällä
tahdomme loikoa Euroopan perällä.
Tahdomme turvetta seipäälle haalia,
meillä ei syödä hapanta kaalia.
Kattokaas vähän, Vetelin Ahoa,
ettei se vallan latvasta lahoa.
Nykyajan nuori on kauhea penska,
sille kun kelpaa ranska ja svenska

Täättädättä-tättädädättää
Ei saa heitteille jättää.
Kuka saatanan tunari taas tunaroi?
E-e-e-e-en ko-ko-kommentoi

Eläköön Suomi, ja Åland ja Sulo!
Ja brr-brr-brr-brr..
(Jumala onpi linnamme –virsi)
Brr-Bruttokansantulo!